Agota Kristof

Dün

ROMAN

Çeviren: Ayşe İnce

Yapı Kredi Yayınları

DÜN

Agota Kristof 1935'te Macaristan'da doğdu. 1956'da Stalin karşıtı sosyalist işçilerin rejimi devirmek için çıkardığı ayaklanma, Sovyet ordusu tarafından bastırılınca, siyaseten faal olan kocası ve dört aylık çocuklarıyla Macaristan'dan kaçıp İsviçre'ye yerleşti. Bir yandan fabrikada çalışan, bir yandan da Fransızca öğrenen Kristof 1970'li yıllarda tiyatro oyunları yazdı. 1986 yılında yayımlanan, üçlemesinin ilk kitabı *Büyük Defter* ile büyük başarı kazandı. Üçlemenin ikinci kitabı *Kanıt* 1988'de, son kitabı *Üçüncü Yalan* ise 1991 yılında yayımlandı. Kristof halen İsviçre'de yaşamaktadır.

Diğer Kitapları: *Hier* (1995), *L'analphabète* (2004), *C'est égal* (2005), *Où es-tu? Mathias?* (2006)

Ayşe İnce Kurşunlu 1955 yılında Ankara'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Roman Dilleri ve Edebiyatları Bölümü mezunudur.

Agota Kristof'un
YKY'deki kitapları:

Büyük Defter ~ Kanıt ~ Üçüncü Yalan *(2010)*
Dün *(2011)*

AGOTA KRISTOF

Dün

Çeviren:
Ayşe İnce Kurşunlu

Roman

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3331
Edebiyat - 967

Dün / Agota Kristof
Özgün adı: Hier
Çeviren: Ayşe Ince Kurşunlu

Kitap editörü: Ersel Toprakteпe
Düzelti: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Mas Matbaacılık A.Ş.
Hamidiye Mah. Soğuksu Cad. No: 3 Kağıthane-İstanbul
Telefon: (0 212) 294 10 00 e-posta: info@masmat.com.tr
Sertifika No: 12055

Çeviriye temel alınan baskı: Editions du Seuil, 1995
1. baskı: İstanbul, Nisan 2011
ISBN 978-975-08-1995-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2010
Sertifika No: 12334

© Editions du Seuil, 1995
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Dün her şey daha güzeldi
Ağaçlarda müzik
Saçlarımda rüzgâr
Ve senin uzanan ellerinde
Güneş

Kaçış

Dün, bildik bir rüzgâr esiyordu. Daha önce karşılaştığım bir rüzgâr.

Dışarıda mevsimsiz bir ilkbahar. Kararlı, hızlı adımlarla yürüyordum rüzgârda, her sabah olduğu gibi. Oysa, yatağıma geri dönmek ve uzanmak istiyordum, hareketsiz, hiç kıpırdamadan, isteksiz ve hiç düşünmeden, ta ki o sesi olmayan, tadı olmayan, kokusu olmayan "şey" bana yaklaşmcaya kadar. Yani belleğin sınırlarını aşıp gelen o uçucu anı bana dokununcaya kadar.

Kapı yavaşça açıldı, yataktan sarkan ellerim kaplanın ipeksi yumuşak tüylerini hissedince büyük bir korku duydum.

"Müzik" dedi. "Bir şeyler çalın! Keman ya da piyanoda. Evet piyanoda. Çalın!"

"Bilmiyorum" dedim. "Ben hayatımda piyano çalmadım, piyanom da yok, hiç olmadı."

"Hayatınız boyunca mı? Ne saçma! Pencereye doğru gidin ve çalın!"

Penceremin karşısında bir orman vardı. Kuşların dallarda toplaşıp müziğimi dinlemeye geldiklerini gördüm. Kuşları gördüm. Bir yana eğdikleri küçük başlarını ve bana yönelttikleri sabit bakışlarını gördüm.

Müziğim giderek yükseliyordu. Katlanılmaz olmuştu.

Ölü bir kuş daldan düştü.

Müzik sustu.

Ben arkama döndüm.

Odanın ortasında oturan kaplan gülümsüyordu.

"Bu günlük bu kadar yeter" dedi. "Daha sık çalışmalısınız."

"Evet, size söz veriyorum, çalışacağım. Ama konuklarım gelecek, lütfen. Onlar, sizin burada, yani evimde olmanızı garip karşılayabilirler."

"Tabii" dedi esneyerek.

Yumuşak adımlarla kapıdan çıktı, ardından kilidi iki kez çevirdim.

"Hoşça kalm" bile dedi.

Line, fabrikanın kapısında duvara dayanmış beni bekliyordu. Öylesine solgun ve kederli görünüyordu ki, durup onunla konuşmaya karar verdim. Ama dönüp ona bakmadan yanından yürüyüp gitmişim bile.

Kısa bir süre sonra, makinemi çalıştırmaya yeni başlamıştım ki, yanıma geldiğini fark ettim.

"Biliyor musunuz, çok garip. Sizi hiç gülerken görmedim. Yıllardır tanırım sizi. Tüm bu yıllar boyunca bir kez olsun gülmediniz."

Ona baktım ve bastım kahkahayı.

"Gülmemeniz daha iyiymiş" dedi.

O anda, büyük bir endişeye kapılarak, dışarıda rüzgâr esip esmediğini anlamak için pencereden sarktım. Ağaçların kıpırtısı beni sakinleştirdi.

Arkama döndüğümde Line kaybolmuştu. Bunun üzerine ona hitaben şöyle dedim:

"Line seni seviyorum. Seni gerçekten seviyorum, Line, ama bunu düşünecek zamanım yok, düşünmem gereken öylesine çok şey var ki, şu rüzgâr örneğin, şimdi çıkıp rüzgârda yürümem lazım. Seninle olmaz Line, kızma bana. Rüzgârda yürümek tek başına yapılacak bir iş, çünkü bir kaplan ve, müziği kuşları öldüren bir piyano var; korkuyu ancak rüzgâr uzaklaştırabilir, bilinen bir şey bu, çoktan beri ben de biliyorum.

Makineler çevremde Angelus çanını çalıyordu.

Koridor boyunca yürüdüm. Kapı açıktı.

Meğer bu kapı hep açıkmış, ben hiç bu kapıdan çıkmayı denememişim.

Neden?

Rüzgâr sokakları süpürüyor. Bu boş sokaklar bana garip geldi. Bir iş gününün sabahında sokakları hiç görmemişim.

Sonra, taş bir banka oturup ağladım.

Öğleden sonra güneş açtı. Küçük bulutlar gökyüzünde koşuşturuyordu, hava ılıktı.

Bir bistroya girdim. Karnım acıkmıştı. Garson önüme bir sandviç tabağı koydu.

Kendi kendime, "Artık fabrikaya dönmelisin. Geri dönmelisin, işi bırakmak için hiçbir nedenin yok. Tamam şimdi dönüyorum" dedim.

Yeniden ağlamaya başladığımda bütün sandviçleri yediğimi fark ettim.

Çabucak yetişebilmek için otobüse bindim. Saat öğleden sonra üçtü. İki buçuk saat daha çalışabilirdim.

Hava kapattı.

Otobüs fabrikanın önünde durunca biletçi bana baktı. Biraz sonra omzuma dokunarak, "Son durak bayım" dedi.

İndiğim yer parka benziyordu sanki. Ağaçlar ve birkaç ev vardı. Ormana girdiğim zaman hava kararmıştı.

Yağmur şiddetlenmiş, karla karışık yağıyordu. Rüzgâr vahşice yüzüme çarpıyordu. Ama aynıydı, aynı rüzgâr.

Bir tepeye doğru, giderek daha hızlı yürüyordum.

Gözlerimi yumdum. Zaten bir şey görmüyordum ki. Her adımda bir ağaca tosluyordum.

"Su!"

Uzakta, tepeden birisi bağırıyordu.

Gülünçtü, her yer su içindeydi zaten.

Ben de susamıştım. Başımı arkaya doğru atıp kollarımı iki yana açarak kendimi yere bıraktım. Yüzümü soğuk çamura gömdüm ve hiç kımıldamadan durdum.

İşte böyle öldüm ben.

Kısa süre sonra bedenim toprağa karıştı.

Tabii ölmedim. Yürüyüşe çıkan biri, ormanın tam ortasında, çamur içinde bulmuş beni. Ambülans çağırmış, beni hastaneye götürmüşler. Donmamışım bile, ıslanmışım yalnızca. Bir gece ormanda uyumuşum, hepsi bu.

Hayır, ölmemiştim, ama neredeyse ölümcül zatürree olmuştum. Altı hafta hastanede yattım. Ciğerlerim düzelince beni ruh ve sinir hastalıkları bölümüne yönlendirdiler, çünkü kendimi öldürmek istemişmişim.

Hastanede yatmaktan memnundum çünkü fabrikaya dönmek istemiyordum. Burada iyiydim, benimle ilgileniyorlardı, uyuyabiliyordum. Yemek konusunda seneçeklerim vardı. Küçük salonda sigara bile içebiliyordum. Doktorla konuşurken bile sigara içebiliyordum.

"İnsan kendi ölümünü yazamaz."

Bunu bana doktor söyledi, ona katılıyorum, çünkü insan öldüğü zaman yazı yazamaz. Oysa ben, kendi kendime, her şeyi yazabileceğime inanıyorum, olanaksız olsa da gerçek olmasa da.

Genellikle yazma işini kafamın içinde yapıyorum. Daha kolay oluyor. Kafada her şey sorunsuzca işliyor. Ama yazmaya başlanıldığı an düşünceler dönüşüyor, şekil değiştiriyor ve her şey yanlış oluyor. Sözcükler yüzünden.

Nerede olursam olayım, yazarım. Otobüse yürürken, otobüste, erkekler tuvaletinde, makinemin başında.

Ancak mesele şu ki, yazmam gerekeni yazmıyorum; yazdıklarım ipe sapa gelmez, hiç kimsenin hatta benim bile anlamadığım şeyler. Akşamları, gün boyu kafamda yazdığım şeyleri temize çekerken, kendi kendime bunları neden yazdığımı düşünüyorum. Kim için ve neden?

Psikiyatr bana soruyor: "Line kim?"

"Line hayal ürünü bir kadın. Yok öyle birisi."

"Ya kaplan, piyano, kuşlar?"

"Hepsi kabus, yalnızca kabus."

"Kabuslarınız yüzünden mi ölmek istediniz?"

"Ölmeyi gerçekten isteseydim ölmüş olurdum. Yalnızca dinlenmek istiyordum. Hayata öyle devam edemiyordum: Fabrika ve diğerleri, Line'in yokluğu, umutsuzluk. Her sabah beşte uyanmak, yürümek, otobüse yetişmek için koşmak, kırk dakikalık yol, dördüncü köye varış, fabrikanın dört duvarının arasına sıkışmak. Gri önlüğü giyme telaşı, itiş kakışlar arasında kart basmak, makineme doğru koşmak, makineyi çalıştırmak, deliği mümkün olduğunca çabuk delmek, delmek, delmek, hep aynı tür parçaya aynı deliği delmek, mümkünse günde on bin kez, maaşlarımız bu hıza bağlı, tıpkı hayatlarımız gibi."

Doktor: "Fabrika koşulları böyle. İşiniz olduğuna sevinmelisiniz. Çok sayıda işsiz var. Line'e gelince... Genç, güzel, sarışın bir kız her gün sizi görmeye geliyor. Onun adı Line olmasın?"

"Onun adı Yolande, haliyle adı asla Line olamaz. Onun Line olmadığını biliyorum. Line değil o, Yolande. Ne gülünç bir isim değil mi? Kendisi de ismi kadar gülünç. Sarıya boyalı saçlarını tepesinde topluyor, pembe ojeli sivri tırnakları pençe gibi; on santimlik sivri topuklu ayakkabılarına ne demeli? Yolande ufak tefek, küçücük, bu yüzden on santimlik topuklu ayakkabılar giyiyor ve saçını o gülünç hale getiriyor."

Doktor gülüyor: "Neden onunla görüşmeye devam ediyorsunuz o halde?"

"Çünkü başka kimsem yok. Ayrıca başkasını da istemiyorum. Bir zamanlar o kadar çok kız değiştirmek zorunda kaldım ki yoruldum artık. Zaten hep aynı şey, ha bir Yolande ha bir diğeri... Haftada bir gün onun evine giderim. Ben şarap götürürüm o yemek yapar. Aramızda aşk yok."

Doktor: "Belki sizin açınızdan yok. Onun duygularından haberiniz var mı?"

"Yok. Bilmek de istemiyorum. Onun duyguları beni ilgilendirmiyor. Line'in gelişine kadar onunla görüşmeyi sürdüreceğim."

"Hâlâ inanıyor musunuz?"

"Elbette. Bir yerlerde varolduğunu biliyorum. Dünyaya gelişimin tek bir nedeni var: Onunla karşılaşmak. Bu durum onun için de geçerli. O da dünyaya yalnızca benimle karşılaşmak için gelmiş. Adı Line, benim karım, aşkım, hayatım. Onu hiç görmedim."

Yolande ile çorap satın alırken karşılaştım. Siyah, gri, beyaz tenis çorapları. Tenis oynamam ama.

Yolande'ı ilk bakışta çok güzel buldum. Zarifti. Çorapları uzatırken başını eğip gülümsüyor, neredeyse dans ediyordu.

Çorapların parasını ödeyip ona sordum: "Sizinle başka yerde görüşmemiz mümkün olabilir mi?"

Aptalca sırıttı, aptallığı beni ilgilendirmiyordu. Beni ilgilendiren tek şey bedeniydi.

"Beni karşıdaki kafede bekleyin. İşim saat beşte biter."

Bir şişe şarap satın alıp karşıdaki kafede beklemeye başladım, poşetteki çoraplarımla.

Yolande geldi. Bir kahve içip onun evine gittik.

İyi yemek yapar.

Yolande'ın uyandığı andaki halini görmemiş birine Yolande güzel gelebilir.

Uyandığı zaman tam bir paçavra, saçları darmadağınık, makyajı bozulmuş ve gözlerinin çevresine boyaları akmış...

Duşa giderken onu izlerim, bacakları sıska, ne kıçı ne de göğüsleri var.

Banyoda en az bir saat kalır. Çıktığı zaman güzel, taze Yolande olur, taranmış saçları, makyajı ve üzerine tünediği on santimlik topuklarıyla. Güleç. Ahmakça gülümser.

Cumartesi geceleri genellikle geç saatte evime dönerim, ama kimi zaman pazar sabahına kadar orada kaldığım da olur. Böyle günlerde kahvaltıyı Yolande ile birlikte ederim.

Evine yirmi dakikalık yürüme mesafesindeki fırına gidip ayçöreği alır. Kahveyi pişirir.

Birlikte yeriz. Sonra ben evime dönerim.

Pazar günleri ben gittikten sonra Yolande ne yapar? Bilmiyorum. Ona ne yaptığını hiç sormadım.

Yalan

Hani sana ülkemi yeniden görmeyi öyle çok istiyorum demiştim ya. Bu, bütün yalanlarımın içinde en eğlenceli olanı.

Duygulandığından, gözlerini kırpıştırmış, sesini ayarlayıp rahatlatıcı ve anlayışlılığını gösteren sözcükler aramıştın. Bütün gece boyunca gülmeye cesaret edememiştin. Bütün bunlar, sana bu hikâyeyi anlatmama değmişti doğrusu.

Eve döndüğümde, odalardaki bütün lambaları yakıp aynanın karşısına dikildim. Görüntüm belirsizleşip tanınmayacak hale gelinceye kadar kendime baktım.

Saatler boyunca odamda yürüdüm. Kitaplarım masanın üzerinde, raflarda cansız yatıyordu; yatağım soğuktu, tertemizdi, uzanmam söz konusu bile olamazdı.

Şafak sökmek üzereydi, karşıdaki evlerin pencereleri kapkaranlıktı.

Kapının kapalı olup olmadığına defalarca baktıktan sonra uyuyabilmek için seni düşünmeye çalıştım; ama diğer tüm uçucu anılarım gibi sen de muğlak bir imgeydin yalnızca.

Bir kış günü aştığım kapkara dağlar gibi, bir sabah uyandığım virane çiftliğin odası gibi, on yıldır çalıştığım modern fabrika gibi, tıpkı hani çok seyredildiği için artık bakılmak istenmeyen manzaralar gibi.

Kısa süre sonra, düşünecek bir şeyim kalmıyor, yalnızca artık düşünmeyi istemediğim şeylerle baş başa kalıyordum. Biraz olsun ağlayabilmeyi çok isterdim ama ağlayamıyordum; çünkü ağlamak için hiç nedenim kalmamıştı.

"Beklediğiniz kadın için neden 'Line' ismini seçtiniz?" diye soruyor Doktor.

"Çünkü annemin adı Lina'ydı, onu çok severdim. Öldüğü zaman on yaşındaydım."

Doktor: "Bana çocukluğunuzdan söz edin."

Bunu bekliyordum. Çocukluğum! Herkes çocukluğumla ilgilenir.

Bu aptalca sorulardan kolayca sıyrıldım. Her duruma uygun çocukluk hikâyem hazırdı, yalanım kusursuzdu. Çok sefer kullandım. Yolande'a, az sayıdaki dostlarıma, tanışlarıma anlattım bu hikâyeyi ve tabii karşılaştığımızda Line'e de aynı hikâyeyi anlatacaktım.

Ben savaş yüzünden yetim ve öksüz kalmıştım. Ailem bombardımanda ölmüştü. Hayatta kalan bir tek ben vardım. Ne kız ne erkek kardeşim olmuştu...

Yetimhanede büyüdüm, o dönemdeki pek çok çocuk gibi. On iki yaşında yetimhaneden kaçarak sınırı aştım. Hepsi bu.

"Hepsi bu mu?"

"Evet hepsi bu."

Ona gerçek çocukluğumu anlatacak halim yoktu herhalde!

Önemsiz bir ülkenin, ismi olmayan bir köyünde doğdum.

Annem Esther köyde dilenir, erkeklerle yatar, yattığı köylülerden un, mısır, süt alırdı. Tarlalardan, bahçelerden meyve sebze toplar, kimi zaman da çiftliklerden tavuk ya da ördek palazı yürütürdü.

Köylüler domuz kestiklerinde kimsenin yemeye tenezzül etmeyeceği en kötü parçaları, bağırsağını falan anneme ayırırdı.

Biz hiçbir şeye burun kıvırmazdık.

Annem köyün hırsızı, dilencisi, orospusuydu.

Ben evin önünde oturup balçıkla oynardım, çamuru yoğurup dev falluslar, memeler, kıçlar yapardım. Kızıl kilden, annemin vücudunun heykelini yapıp deliklerini oymak için çocuk parmaklarımı kullanırdım. Ağzını, burnunu, gözlerini, kulaklarını, cinsel organını, kıç ve göbek deliğini.

Annem delik deşikti, tıpkı evimiz, giysilerim, pabuçlarım gibi. Pabuçlarımın deliklerini çamurla yamardım.

Bütün günüm avluda geçerdi.

Uykum gelince, acıkınca ya da üşürsem eve girip yiyecek arardım, közlenmiş patates, haşlanmış mısır, lor, kimi zaman da ekmek bulurdum; ocağın önünde duran kilimin üzerinde yatardım.

Mutfaktaki sıcağın eve dağılması için yan odanın kapısı çoğu zaman açık olurdu. Odada olanların hepsini görür, duyardım.

Annem mutfağa gelir, poposunu kovadaki suyla yıkar, bir bez parçasıyla silinip tekrar yatmaya giderdi. Benimle hemen hemen hiç konuşmazdı, hayatı boyunca beni hiç öpmemiştir.

İşin en şaşırtıcı yanı şu: Nasıl oluyordu da tek çocuk kalabilmiştim? Hâlâ merak ederim: Annem diğer hamileliklerinden nasıl kurtulmuş ve neden beni "saklamıştı"? İlk "iş kazasıydım" da ondan mı acaba?

Aramızda yalnızca on yedi yaş fark var. Belki zaman içinde hamile kalmamayı ve yaşamını sürdürmeyi öğrenmişti.

Arka arkaya birkaç gün yataktan çıkmadığı zamanlar olduğunu hatırlıyorum; bez parçaları kana bulanırdı.

Elbette bütün bunlar beni endişelendirmezdi. Hatta çocukluğumun mutlu geçtiğini bile söyleyebilirim, zira çocukluğun başka şekillerinden haberim yoktu.

Köye hiç inmezdim. Mezarlığa yakın oturuyorduk, köyün en son sokağındaki en son evde. Avluda çamurla oynamaktan mutluydum. Kimi zaman gökyüzü mavi olurdu, ama ben rüzgârı, yağmuru, bulutları severdim. Yağmur, saçlarımı alnıma, boynuma, gözlerime yapıştırırdı. Rüzgâr saçlarımı kurutup yüzümü okşardı. Bulutlarda gizli canavarlar bana bilmediğim diyarları anlatırdı.

Kışları çok zor geçerdi. Kar tanelerini çok severdim ama dışarıda çok uzun kalmaya dayanamazdım. Beni sıcak tutacak giysilerim yoktu, çok üşürdüm, özellikle de ayaklarım çok üşürdü.

Neyse ki mutfak hep sıcak olurdu. Annem ateş yakmak için inek tezeği, kuru dal, çer çöp toplardı. Soğuğu hiç sevmezdi.

Kimi zaman, odadan çıkan bir adam mutfağa gelirdi. Uzun uzun bana bakar, saçlarımı okşar, alnımdan öpüp ellerimi yanaklarına bastırırdı.

Bundan hoşlanmazdım, adamdan korkar, korkudan titrerdim. Ama onu itmeye cesaretim olmazdı.

Sık sık gelirdi. Köylü değildi.

Köylülerden korkmazdım, onlardan nefret eder, aşağılardım, hepsinden iğrenirdim.

Bu adamı, saçlarımı okşayan adamı, okulda karşımda buldum.

Köyde bir tek okul vardı. Öğretmen her yaştaki çocuğa altıncı sınıfa kadar ders verirdi.

Okulun ilk gününde, annem beni yıkadı, giydirdi, saçlarımı kesti. Kendi de giyindi. Beni okula götürdü. Olsa olsa yirmi üç yaşındaydı, güzeldi, köyün en güzel kadınıydı ve ben onun annem olmasından utanıyordum.

Annem bana, "Korkma" dedi. "Öğretmen iyi bir insan. Sen onu zaten tanıyorsun."

Sınıfa girdim, en ön sıraya oturdum. Öğretmenin kürsüsünün tam karşısına. Bekliyordum. Yanıma solgun, sıska, çirkince bir kız oturdu, başının iki yanından sarkan örgüleri vardı. Bana baktı ve şöyle dedi: "Erkek kardeşimin ceketini giymişsin. Pabuçlarını da. Adın ne? Benim adım Caroline."

Öğretmen sınıfa girdi, onu tanıdım.

Caroline: "O benim babam. İşte şu arkadaki ağabeyim, diğer büyüklerle oturuyor. Evde de küçük erkek kardeşim var, henüz üç yaşında. Babamın adı Sandor, burada onun sözü geçer. Babanın adı ne? Ne iş yapıyor? Köylüdür herhalde. Burada yalnızca köylüler var, babam hariç."

Ben: "Benim babam yok Öldü."

"Aa! Çok yazık. Babamın ölmesini hiç istemem. Oysa savaş çıktı yakında, çok sayıda insan ölecek. Çoğunlukla da erkekler."

"Savaş çıktığını bilmiyordum" dedim. "Hem belki sen yalancısın."

"Ben yalancı değilim. Her gün radyoda savaştan söz ediliyor."

"Benim radyom yok. Hem radyonun ne olduğunu bile bilmiyorum."

"Gerçekten çok salaksın sen! Adın ne senin?"

"Tobias. Tobias Horvarth."

Gülerek: "Tobias, gülünç isim. Benim bir dedem var, ismi Tobias, ama o yaşlı. Sana neden normal bir ad koymamışlar?"

"Bilmem. Tobias benim için normal bir isim. Caroline de pek güzel bir isim sayılmaz zaten."

"Haklısın. İsmimi beğenmiyorum. Sen de bana herkes gibi Line de."

Öğretmen: "Gevezeliği bırakın çocuklar."

Line yine fısıldıyor: "Kaçıncı sınıftasın?"

"Birinci."

"Ben de."

Öğretmen almamız gereken defter ve kitapların listesini dağıtıyor.

Çocuklar evlerine döndü. Sınıfta tek başıma kaldım. Öğretmen soruyor: "Bir sorun mu var Tobias?"

"Evet. Annemin okuma yazması yok, paramız da yok bizim."

"Biliyorum. Endişelenme. Yarın gerekli bütün malzemen elinde olacak. Rahatça evine dön. Bu gece seni görmeye geleceğim."

Geldi de. Annemle odaya kapandılar. Annemle sevişirken kapıyı bir tek o kapatır.

Ben her zaman olduğu gibi mutfakta uyuyakaldım.

Ertesi gün, okulda yerime oturunca gerekli olan bütün malzemem vardı. Kitaplar, defterler, kurşunkalemler, silgi, kâğıtlar.

O gün öğretmen, Line'e ve bana çok gevezelik ettiğimiz için, yan yana oturamayacağımızı söyledi. Line'i sınıfın ortasına, kızların yanına oturttu ama Line'in çenesi yeni yerinde daha da düştü. Ben yalnız başıma kürsünün karşısında kaldım.

Teneffüslerde "büyükler" beni sıkıştırdı. "Tobias, orospu çocuğu Tobias, Esther'in oğlu!" diye bağırdılar.

Öğretmen duruma el koydu, zira büyük ve güçlüydü: "Ufaklığı rahat bırakın. Ona dokunan karşısında beni bulur."

"Büyükler" başlarını eğip geri çekildi.

Ders aralarında bir tek Line yanıma gelirdi. Ekmeğinin ya da çöreğinin yarısını bana verip şöyle derdi: "Annemle babam sana karşı iyi davranmamı söylediler çünkü sen yoksul ve yetimsin."

Ekmeği ve çöreği geri çevirmeyi çok isterdim ama... Karnım açtı. Evde hiç böyle güzel yiyecekler yoktu.

Okula gitmeye devam ettim. Okumayı ve dört işlemi çok çabuk öğrendim.

Öğretmen bize gelmeye devam ediyordu. Bana kitaplar verdi. Kimi zaman da büyük oğluna artık küçük gelen giysi ve pabuçları getiriyordu. Line tanıyacak diye bunları istemiyordum ama annem zorla giydiriyordu.

"Bunlar olmasa hiçbir şeyin yok. Okula çırılçıplak mı gitmek istiyorsun?"

Okula çırılçıplak gitmek istemiyordum tabii; aslında okula gitmek istemiyordum. Ama okul zorunluydu. Şayet gitmezsem jandarmalar gelirdi. Annem böyle söylüyordu. Eğer beni okula göndermezse onu da tutuklarmış jandarmalar.

Bu yüzden okula gidiyordum. Altı yıl boyunca gittim.

Line bana: "Babam sana çok iyi davranıyor. Ağabeyimin giysilerini küçük kardeşime saklayabiliriz ama sana veriyoruz çünkü baban yok senin. Annem de babamla bu konuda hemfikir, iyi yürekli yoksullara yardım etmemiz gerektiğini söylüyor."

Köyde çok sayıda iyi yürekli insan vardı. Köylüler, köylü çocukları evimize yemek getirirlerdi.

On iki yaşımda zorunlu eğitimi çok başarılı notlarla tamamladım. Sandor anneme: "Tobias öğrenimine devam etmeli. Ortalamanın üzerinde bir zekâsı var" diyor.

Annem: "Onun eğitimine harcayacak paramın olmadığını gayet iyi biliyorsunuz."

Sandor: "Ona parasız bir yatılı okul bulabilirim. Büyük oğlum orada. Yatılı okulda ne yatak ne yemek derdi olur. Ödenmesi gereken bir para yok. Cep harçlığını ben veririm. Avukat ya da doktor olabilir."

Annem: "Tobias giderse yalnız kalırım. Büyüdüğü zaman eve para getireceğini düşündüm. Köylülerin yanında çalışabilir."

Sandor: "Oğlumun köylü olmasını istemiyorum. Daha da kötüsü ırgat olmasını, senin gibi bir dilenci olmasını istemiyorum."

Annem: "Bu çocuğu doğurdum, çünkü yaşlılık günlerimi düşündüm. Şimdi ben yaşlanmaya başlayınca onu benden ayırmak istiyorsunuz."

"Çocuğu, beni ve onu sevdiğin için doğurduğuna inanıyordum."

"Evet, sizi seviyordum, hâlâ seviyorum. Ama Tobias'a ihtiyacım var. Onsuz yaşayamam. Artık tek sevdiğim o."

Sandor: "Onu gerçekten seviyorsan kaybolmalısın. Senin gibi bir anneyle hiçbir şey yapamaz. Tüm yaşamı boyunca onun için yük ve utanç kaynağı olacaksın. Şehre git. Yol paranı veririm. Daha gençsin. Yirmi yıl daha iş tutabilirsin. Bu sefil köylülerden aldığının on kat fazlasını kazanabilirsin. Ben Tobias ile ilgilenirim."

Annem: "Ben burada sizin ve Tobias'ın yüzünden kaldım. Babasından ayırmak istemedim onu."

"Benim oğlum olduğundan emin misin?"

"Bunu gayet iyi biliyorsunuz. Bakireydim. On altı yaşındaydım. Hatırlıyor olmalısınız."

"Bildiğim şu ki, yıllardır tüm köy üzerinden geçiyor!"

Annem: "Evet doğru. Ama bu iş olmasaydı nasıl geçinirdim?"

"Sana yardım ettim."

"Evet, eski giysiler ve ayakkabılarla. Yemek yemek de gerekiyordu."

"Yapabileceğim her şeyi yaptım. Ben üç çocuklu bir köy öğretmeniyim."

Annem soruyor: "Beni artık sevmiyor musunuz?"

Adam cevap veriyor: "Seni hiç sevmedim. Beni yüzün, gözlerin, dudakların ve bedeninle büyüledin. Baştan çıkardın. Ama Tobias, onu seviyorum ben. O, benim. Onunla ilgileneceğim.

Ama senin gitmen lazım. Aramızdaki ilişki bitti artık. Karımı ve çocuklarımı seviyorum. Senden doğanı bile seviyorum. Artık sana katlanamıyorum. Sen bir gençlik hatasısın, hayatım boyunca işlediğim en büyük hata."

Her zaman olduğu gibi mutfakta yalnız başıma kaldım. Odadan, o nefret ettiğim bildik sesler yükseliyordu. Her şeye rağmen sevişiyorlardı.

Onları dinliyordum. Ot minderin üzerinde, yorganımın altında titriyordum; tüm mutfak benimle titriyordu. Ellerimle kollarımı, bacaklarımı, karnını ısıtmaya çalışsam da ısınamıyordum. Vücudumdan fışkıramayan hıçkırıklarla sarsılıyordum. Ot minderimin üzerinde, yorganımın altında, ansızın Sandor'un babam olduğunu ve annemle benden kurtulmaya çalıştığını anlamıştım.

Dişlerim birbirine vuruyordu.

Üşüyordum.

Babam olduğunu öne süren, beni annemden uzaklaştırmaya çalışırken aynı zamanda onu terk eden bu adama karşı içimdeki nefret büyüyordu.

Ruhumu bir boşluk kapladı. Bıkmıştım, hiçbir şey istemiyordum. Ne okumak ne annemle her gün sevişmeye gelen köylülerin yanında çalışmak.

Tek bir isteğim vardı: Gitmek, yürümek ya da ölmek, umurumda değildi. Uzaklaşmak istiyordum, kaybolmak, ormanda ve bulutlarda eriyip gitmek, hatırlamamak, unutmak, unutmak.

Çekmeceden en büyük bıçağı çıkarıp aldım, en büyük et bıçağını. Odaya girdim. Uyuyorlardı. Adam onun üzerinde yatıyordu. Ay ikisini de aydınlatıyordu. Dolunay vardı. Dev gibiydi ay.

Bıçağı adamın sırtına sapladım, vücudumun tüm ağırlığını vererek bastırdım iyice saplansın ve annemin gövdesini de delsin diye.

Sonra gittim.

Mısır ve buğday tarlalarında yürüdüm, bir ormandan geçtim. Güneşin battığı yöne doğru yürüdüm, batıda bizimkinden farklı ülkeler olduğunu biliyordum.

Dilenerek köylerden geçtim; tarlalardan, bahçelerden sebze ve meyve çaldım. Yük trenlerinde uyuyor, kamyon şoförleriyle birlikte yolculuk ediyordum.

Farkına bile varmadan başka bir ülkeye gelmiştim, büyük bir şehre. Yaşamımı sürdürmek için hırsızlık ve dilenciliğe devam ediyor, sokaklarda yatıp kalkıyordum.

Günün birinde beni polis yakaladı. Beni erkek çocukları için kurulmuş bir "gençlik yurdu"na yerleştirdiler. Yurtta suçlular, öksüzler, yetimler ve benim gibi "köksüz"ler kalıyordu.

Adım artık Tobias Horvarth değildi. Annemle babamın isimlerini karıştırarak kendime yeni bir ad bulmuştum. Ben artık Sandor Lester'dim, savaşta öksüz ve yetim kalmış Sandor Lester.

Bana birçok soru sordular; birçok ülkede, kaybolduğumu bildiren yakınımın olup olmadığını araştırdılar ama Sandor Lester'in kaybolduğunu bildiren çıkmadı.

Yurtta iyi besleniyor, temiz tutuluyor ve eğitiliyorduk. Yöneticimiz güzel, zarif ama çok sert bir kadındı. Adam olmamızı istiyordu.

On altı yaşıma girince yurttan ayrılıp meslek seçme hakkım doğdu. Çıraklık etmeyi yeğleseydim, yurtta kalmaya devam etmem gerekiyordu, ama yöneticiye katlanamaz olmuştum, ayrıca saat sınırlamaları ve aynı odada birkaç kişi yaşamak zor geliyordu.

Bir an önce para kazanıp tümüyle özgür olmak istiyordum.

Bir fabrikada işe girdim.

Dün hastanede bana artık evime dönüp çalışmaya başlayabileceğimi söylediler. Bunun üzerine eve döndüm, bana verilen pembe, beyaz, mavi ilaçları tuvaletin deliğine attım.

Neyse ki günlerden cumaydı ve işe başlamama iki gün daha vardı. Fırsattan yararlanıp alışveriş ettim, buzdolabımı doldurdum.

Cumartesi akşamı Yolande'ı ziyaret ettim. Sonra, evime dönünce, bir sürü bira içip yazı yazdım.

Düşünüyorum

Şimdilerde umudum çok azaldı. Önceleri arayış içinde durmadan yer değiştiriyordum. Bir şey bekliyordum. Ama ne? Bilmiyordum. Hiçbir fikrim yoktu. Ama hayatın, olduğundan farklı olamayacağını düşünüyordum, yani hayatın adeta hiçbir şey olduğunu. Ama hayat bir şey olmalıydı ve ben o şeyin olmasını bekliyordum, o şeyi arıyordum.

Artık beklenecek bir şey kalmadığını düşünüyorum, bu yüzden odamda kalıyorum, bir sandalyeye oturup hiçbir şey yapmıyorum.

Dışarıda bir hayat olduğunu düşünüyorum ama orada da pek bir şey olmuyor. En azından benim için.

Başkaları için belki bir şeyler oluyordur, bu mümkün ama beni ilgilendirmiyor artık.

Buradayım, evimde bir sandalyede oturuyorum. Biraz düş kurar gibiyim. Ne düşleyebilirim? Burada oturuyorum, hepsi bu. İyi olduğumu söyleyemem, rahat etmek için burada duruyor değilim; tam tersine.

Burada oturup durmakla iyi bir şey yapmadığımı biliyorum, sonunda zorunlu olarak kalkınam gerecek, bir süre sonra. Hiçbir şey yapmadan saatlerdir, belki günlerdir oturmaktan ötürü hafif bir fenalık geçiriyorum. Yerimden kalkmak için bir neden bulamıyorum. Ne yapabileceğimi hiç bilmiyorum.

Elbette ortalığı toparlayıp temizlik yapabilirim, evet bu elimden gelir. Evim pis ve bakımsız.

En azından yerimden kalkıp pencereyi açmalıyım, içerisi havasız, dumanlı ve kötü kokuyor.

Rahatsız olmuyorum ama. Ya da yerimden kalkacak kadar rahatsız olmuyorum diyelim. Bu tür kokulara alışkınım, almıyorum bu kokuları, yalnızca ya çat kapı birisi gelirse diye düşünüyorum...

Oysa o "birisi" yok.

Kimse gelmiyor.

Her şeye rağmen bir şey yapmış olmak için, bir süre önce satın aldığım ve masanın üzerinde duran gazeteyi okumaya başlıyorum. Tabii ki gazeteyi elime almak zahmetine bile katlanmıyorum. Orada, masanın üzerinde dururken uzaktan okuyorum, kafama hiçbir şey girmiyor. Bunun üzerine çabalamaktan vazgeçiyorum.

Hem zaten, biliyorum ki gazetenin diğer sayfasında bir genç adam var, çok genç sayılmaz, tıpkı benim gibi, yuvarlak, gömme küvetli bir banyoda aynı gazeteyi okuyor, borsa hareketlerine bakıyor, çok rahat, küvetin kenarında elinin altında kaliteli bir kadeh viski. Yakışıklı, canlı, zeki; her şeyden haberdar.

Bu durumu düşününce yerimden kalkmaya mecbur oluyorum: Gidip mutfağımın gömme olmayan, duvara aptalca tutturulmuş lavabosuna kusuyorum. İçimden boşalanlar lanet olası lavaboyu tıkıyor.

Son yirmi dört saatte yediklerimin iki katı gibi görünen bu pislik yığını beni çok şaşırtıyor. Bu iğrençliğe bakarken yeniden içim kabarıyor ve mutfaktan hızla kaçıyorum.

Unutmak için sokağa çıkıyorum, herkes gibi dolaşıyorum ama sokaklarda da bir şey yok; insanlar, dükkânlar hepsi bu.

Tıkanmış lavabom yüzünden eve dönmek istemiyorum, yürümek de işime gelmiyor. Büyük bir dükkâna arkamı dönüp kaldırımda bekliyor, çıkanların içeriye girmemesi, girenlerin de içeride kalıp çıkmamaları gerektiğini düşünerek onlara bakıyorum; bu girip çıkınamalar zahmetten kurtarır, epey bir hareket tasarrufu sağlardı.

İşte onlara verilecek iyi bir öğüt, ama beni dinlemeyeceklerdir. Bu yüzden konuşmuyorum, kıpırdamıyorum, burada girişte üşümüyorum da, sürekli açılıp kapanan kapılardan sızan sıcaktan yararlanıyorum ve neredeyse az önce odamda oturduğum kadar rahatım.

Bugün, aptalca koşturma başlıyor. Sabah beşte uyanıyorum, yıkanıyorum, tıraş oluyorum, kahve yapıyorum, evden çıkıyorum, Merkez Meydanı'na kadar koşuyorum, otobüse biniyorum, gözlerimi kapatıyorum ve o an hayatının tüm korkunçluğu gözümün önüne geliyor.

Otobüs beş yerde durur. Önce şehrin sınırında, sonra geçtiğimiz dört köyde. On yıldır çalıştığım fabrika dördüncü köyde.

Saat fabrikası.

Uyuyorum sansınlar diye yüzümü ellerimle örtüyorum ama aslında gözyaşlarımı gizlemek için. Ağlıyorum. Gri önlüğü giymek istemiyorum artık, kart basmak istemiyorum, makinemi çalıştırmak istemiyorum. Artık çalışmak istemiyorum.

Gri önlüğü giyiyorum, kartı basıyorum, atölyeden içeriye giriyorum.

Makineler çalışıyor. Benimki de. Makinemin başına geçip parçaları alıp pedala basınam yeterli.

Saat fabrikası, vadiye bakan, devasa bir yapı. İşçilerin çoğu bu köyden, benim gibi şehirden gelen birkaç kişi var yalnızca. Kalabalık sayılmayız, otobüs çok tenha oluyor.

Fabrika parça üretiyor, diğer fabrikalar için taslaklar diyebiliriz. Aramızdan hiç kimse bir saati tam olarak toplayamaz.

Bana gelince, ben hep aynı makinede, belli bir parçaya delik açıyorum, aynı parçaya aynı deliği, bu işi tam on yıldır yapıyorum. İşimiz bu. Parçayı makineye yerleştirip pedala basmak.

Bu işten, bir yerde oturabilecek, yemek yiyecek ve özellikle de ertesi gün işe gelecek parayı ancak kazanıyoruz.

Hava ister loş ister aydınlık olsun, dev atölyede neonlar hep yanar. Hoparlörlerden kesintisiz hafif müzik yayını yapılır. Yönetim, işçilerin müzik eşliğinde daha iyi çalıştığını düşünüyor.

Ufak tefek bir adam var, o da bizim gibi işçi. Köyün eczacısının bizler için özel olarak hazırladığı, sakinleştirici tozu satıyor. Ne olduğunu bilmiyorum, ama kimi zaman ben de alıyorum. Bu toz sayesinde gün çabuk bitiyor, insan mutsuzluğunu unutuyor. Toz pahalı değil, neredeyse tüm işçiler kullanıyor, yönetimin izni var ve tabii köyün eczacısı zenginleşiyor.

Kimi zaman patlamalar olur, bir kadının ayağa kalkarak bir avaza, "Artık dayanamıyorum!" diye bağırdığı olur.

Alıp götürürler onu, iş devam eder, yapılan açıklama şöyledir: "Yok bir şey, sinirleri bozulmuş..."

Atölyedeki herkes makinesiyle baş başadır. Tuvalet dışında konuşmamız yasaktır, bu da uzun sürmemelidir çünkü makinenin başından ne kadar süre ayrıldığımız izlenir, not edilir.

Akşamları fabrikadan çıkınca alışveriş etmeye ve yemek yemeğe yetecek çok az zamanımız kalır. Ertesi gün işe yetişebilmek için çok erken kalkmamız gerekmektedir. Kimi zaman iş için mi yaşadığımı yoksa yaşamak için mi işe gittiğimi düşünürüm.

Ne yaşam ama?

Tekdüze iş.

Acınası maaşlar.

Yalnızlık.

Yolande.

Dünyanın çeşitli yerlerinde Yolande'lar olmalı, binlercesi.

Güzel ve sarışın, az çok salak.

Bir tanesi seçilir ve birlikte yaşanılır.

Ama Yolande'lar yalnızlığı dindiremez.

Yolande'lar daha az para kazanmayı göze alarak dükkânlarda çalışır, fabrikalarda çalışmak istemez. Çünkü dükkânlar daha temizdir ve buralarda kişinin müstakbel eşini bulması daha kolaydır.

Fabrikalarda daha çok anneler çalışır. Saat on bir olunca koşup yemek hazırlarlar. Yönetim buna izin verir, zaten parçabaşı çalışır onlar. Saat öğlen birde hepimiz gibi işe dönerler. Kocaları ve çocukları yemeklerini yemişlerdir. Çocuklar okullarına, kocalar da fabrikaya.

Herkesin fabrikada yemesi daha kolay olurdu ama bir aile için bu çok pahalıya gelir. Benim bütçem buna imkân veriyor. Günün yemeğini seçerim, böylece yemek ucuza gelir. Pek lezzetli olmuyor ama aldırmıyorum.

Yemekten sonra ya evden getirdiğim kitabı okurum ya da satranç oynarım. Yalnız başıma. Diğer işçiler kâğıt oynar, bana bakmazlar.

On yıldır onlar için hâlâ bir yabancıyım.

Dün posta kutumda bir ihtarname buldum: Postanede adıma gelen taahhütlü bir mektup varmış. İhtarnamede, "Belediye ve Ceza Mahkemesi" yazıyordu.

Korktum. Kaçmak istedim, uzaklara daha da uzaklara, denizaşırı ülkelere. Bunca yıldan sonra katilin izinin bulunma olasılığı var mıydı?

Gidip postaneden mektubu aldım. Açtım. Benim ülkemden gelen bir mülteci için mahkemede çevirmenlik yapmaya çağrılıyordum. Ücretim ödenecek, fabrikadaki yokluğum belgelenecekti.

Belirtilen saatte duruşmadaydım. Beni karşılayan kadın çok güzeldi. O kadar güzeldi ki neredeyse ona Line diyecektim. Ama çok ciddiydi. Benim için ulaşılmazdı.

Kadın, "Bir duruşma sırasında geçen konuşmaları çevirebilecek kadar anadilinize hâlâ hâkim misiniz?" diye sordu.

Ben, "Anadilimi hiç unutmadım" dedim.

Kadın: "Duyacağınız her şeyi atlamadan çevireceğinize dair yemin etmeniz gerekiyor."

"Yemin ederim" dedim.

Bana bir kâğıt imzalattı.

"Bir şeyler içmeye gidelim mi?" diye sordum.

"Hayır yorgunum. Evime gelin. Benim adım Ève" dedi.

Arabasına bindik. Çok hızlı kullanıyordu. Bir villanın önünde durdu. Modern bir mutfağa girdik. Evindeki her şey modern. İkimize birer kadeh içki koydu; salonda duran büyük kanepeye kurulduk. Kadehini bıraktı ve beni dudaklarımdan öptü. Yavaşça soyunmaya başladı.

Çok güzel, hayatım boyunca tanıdığım en güzel kadındı.

Ama, Line değildi. Hiçbir zaman Line olamaz. Kimse Line olamaz.

İvan'ın duruşmasında bizim ülkemizden bir sürü insan var. İvan'ın karısı da burada.

İvan geçen yıl, kasım ayında gelmiş. İki odalı küçük bir daire tutmuş, kendisi, karısı ve üç çocuğu hep beraber bu dar alanda yaşamaya başlamışlar.

Karısı, apartmanın sahibi olan sigorta şirketi tarafından temizlik işçisi olarak işe alınmış. Her akşam büroları temizliyormuş.

Birkaç ay sonra da İvan, başka bir şehirde, bir lokantada komi olarak iş bulmuş. Herkes kendisinden pek memnunmuş.

Yalnız, haftada bir karısına bir koli gönderiyormuş. Lokantanın kilerinden çalınan yiyeceklerle dolu bir koli. Kasadan da para aşırdığı söyleniyor ama İvan bunu inkâr ediyor ve henüz bu durum ispatlanmadı.

O gün, duruşmada sözü edilen, yalnızca bu ufak tefek hırsızlıklar değildi. İvan'ın durumu çok daha vahimdi. Duruşmasını beklemek üzere bizim şehirdeki hapishaneye nakledildiği zaman, bir gardiyanı bayıltıp doğru evinin yolunu tutmuş. Karısı işteymiş, çocuklar uyuyormuş. İvan karısını da alarak kaçmayı planlarken polisler karısından önce gelmiş.

"Gardiyanı darp etmekten sekiz yıl hapis cezasına çarptırıldınız."

Kararı çevirdim. İvan bana bakarak: "Sekiz yıl mı? Doğru anladığınızdan emin misiniz? Gardiyan ölmedi ki. Onu öldürmek istemedim. İşte burada, sağlığı yerinde."

"Ben yalnızca söylenenleri çeviriyorum."

"Peki ya ailem, sekiz yıl boyunca onlara ne olacak? Çocuklarım? Onlar ne yapacaklar?"

"Büyüyecekler" dedim.

Görevliler İvan'ı götürdü. Karısı bayıldı.

Duruşmadan sonra, kendi ülkemin insanlarıyla birlikte, geldiklerinden beri uğrak yerleri olan bistroya gidiyorum. Burası evime yakın, şehir merkezinde, gürültülü ve kalabalık bir yer. Bira içip İvan'dan bahsediyoruz.

"Kaçmak için çok aptal olmak lazım!"

"Birkaç ayla kurtulabilirdi."

"Belki sınırdışı edilirdi."

"Hapis yatmaktan iyidir."

Birisi: "Ben İvan'ların üst katında oturuyorum. Geldiklerinden beri, işten dönünce her gece karısının ağladığını duyuyorum. Saatler boyunca hıçkıra hıçkıra ağlıyor. Köyünde, annesi, babası, akrabaları, komşuları, arkadaşları varmış. Sanırım geri döner artık. Burada çocuklarla sekiz yıl yalnız başına İvan'ı bekleyemez."

Daha sonra öğrendim ki İvan'ın karısı gerçekten ülkesine dönmüş. Kimi zaman hapishaneye gidip İvan'ı ziyaret etmem gerektiğini düşünürüm ama hiç gitmedim.

Sık sık bistroya gidiyorum. Neredeyse her akşam. Ülkemin insanlarıyla tanışıyorum. Uzun bir masada oturuyoruz. Bizim ülkenin kızlarından biri bizlere içki servisi yapıyor. Adı Vera. Öğleden sonra saat ikiden gece on ikiye kadar burada çalışıyor. Kız kardeşi Kati ve eniştesi Paul de müdavimlerin arasında. Kati şehir hastanesinde çalışıyor. Henüz yalnızca birkaç aylık olan küçük kızını hastanenin kreşine bırakıyor. Paul tam bir motor hastası, bir garajda çalışıyor.

Vasıfsız tarım işçisi olan Jean ile de tanıştım, gölgem gibi hep peşimde. İşsiz, bence hiçbir zaman da iş bulamayacak. Kir pas içinde, üstü başı dökülüyor, hâlâ mülteci kampında kalıyor.

Paul'le dost olduk. Akşamları evlerine uğruyorum. Karısı işten eve döndüğü zaman yemek pişirip bulaşıkları yıkamak ve bebeğe bakmak zorunda.

Paul, "Uykudan bayılsam dahi saat on ikiyi beklemek zorunda kalıyorum, Vera'ya eşlik etmem gerekiyor" diyor.

Paul'ün karısı: "Vera eve yalnız başına dönebilir" diyor. Burası küçük bir şehir. Tehlikesiz."

Ben, "Siz yatın" diyorum, "Vera ile ben ilgilenirim."

Bistroya dönüyorum. Vera patronuyla hesapları kapatıyor. Geldiğimi görünce bana gülümsüyor.

Ona, "Paul çok yorgun. Bu gece eve kadar size ben eşlik edeceğim" diyorum.

Vera: "Teşekkür ederim. Eve yalnız başıma dönebilirim aslında. Ama Paul hâlâ benden sorumlu olduğunu söylüyor."

"Kaç yaşındasınız?"

"On sekiz."

"Haklı Paul, hâlâ çocuk denecek yaştasınız."

"Abartıyorsunuz."

Sokağa çıkıyoruz. Saat geceyarısını biraz geçiyor. Şehir boşalmış, sessizliğe gömülmüş. Vera koluma girip bana yaslanıyor. Evin önüne geldiğimiz zaman bana, "Beni öpün" diyor.

Vera'yı alnından öpüp ondan ayrılıyorum.

Başka bir akşam onu almaya gidiyorum. Bana bir masanın başında oturan genç bir delikanlıyı işaret ediyor, son müşteri.

"Beklemenize gerek yok. André beni eve bırakır."

"Bizden mi?"

"Hayır buralı."

"Onunla konuşamazsınız bile."

"Ne olmuş yani? Konuşmak gerekmiyor. Hem çok iyi öpüşüyor."

Paul'e Vera'yı yalnız bırakmamaya söz verdim. Bu yüzden eve kadar onları izliyorum. Kapının önünde uzun uzun öpüşüyorlar.

Bunu Paul'e anlatmalıyım ama anlatmıyorum. Ona, Vera'ya artık eşlik edemeyeceğimi söylüyorum, işim yüzünden ben de erken yatmalıyım çünkü.

Artık Paul her akşam bistroya gidiyor, eğer Paul varsa André yok demektir.

Bir pazar öğleden sonrası, Paul'ün evinde tatilden söz ediyoruz. Paul mutlu. Biriktirdiği parayla kendisine ucuza bir motorsiklet aldı. Kati'yle birlikte ülkeyi dolaşacaklar. Bebeği hastanenin kreşine bırakacaklar.

"Ya Vera? İki hafta boyunca yalnız başına ne yapacak?" diye soruyorum.

Vera, "Benim iznim yok. Her zamanki gibi çalışacağım. Ya siz Sandor, siz ne yapacaksınız?" diye soruyor.

"Yolande ile bir haftalığına tatile çıkacağız. Deniz kena-

rında kamp kurmak niyetindeyiz. İkinci hafta sizinle ilgilenebilirim."

"Çok naziksiniz."

Paul lafa karışıyor: "Merak etme Sandor. Jean'a söyledim, akşamları Vera'yı o bırakacak. Zaten yapacak bir şeyi de yok. Bu yardımı için ona biraz da para vereceğim."

Vera ağlamaya başlıyor: "Sağ ol Paul. Şu pis kokulu köylüden başka birini bulamadın mı bana eşlik etmesi için?"

Mutfaktan çıkıyor, odasında ağladığını duyuyoruz. Susuyoruz. Birbirimize bakmaktan kaçınıyoruz.

Evime dönerken, Vera ile evlenebileceğimi düşünüyorum. Aramızda büyük bir yaş farkı yok, on yaş bile yok aramızda. Ama öncelikle Yolande'dan kurtulmalıyım. Ondan ayrılmaya karar vermeliyim. Tatilde yaparım bunu. Geçen yılki gibi, gece gündüz Yolande ile geçireceğim kâbus gibi bir haftalık tatili de kısaltmama yarayacak bu karar. Üstelik sıcaktan, sivrisineklerden ve kamptaki insanlardan kurtulacak olmam da cabası!

Öngörüldüğü gibi hafta uzun mu uzun. Yolande, günlerini bir havluya uzanıp güneş altında geçiriyor. Onun için önemli olan, bronzlaşmak ve tatil dönüşü bronzluğunu daha da çok ortaya çıkaracak açık renk elbiseler giyebilmek. Ben, gündüzlerimi çadırda kitap okuyarak; gecelerimi de deniz kenarında mümkün olduğunca uzun yürüyüşler yaparak geçiriyorum; çadıra döndüğümde Yolande'ın uyuduğunu umarak.

Ayrılmamız olanaksız görünüyor çünkü hemen hemen hiç konuşmuyoruz.

Neyse, hem zaten Vera ile evlenmek düşüncesinden de vazgeçtim. Neden mi? Çünkü Line her an gelebilir.

Bir pazar gecesi tatilden dönüyoruz. Pazartesi Yolande işe başlayacak. Küçük arabasını boşaltıp çadırı, şişme yatakları tavanarasına yerleştirmesine yardım ediyorum. Yolande mutlu, çok güzel yandı, tatili harika geçti.

"Cumartesi akşamı görüşmek üzere..."

Bistroya gidiyorum. Bir an önce Vera'yı görmeliyim. Bir masaya oturuyorum, garson sipariş almaya geliyor.

"Vera yok mu?" diye soruyorum.

"Başını iki yana sallayarak, "Beş gündür ortalarda yok" diyor.

"Hasta mı?"

"Bilmem."

Bistrodan çıkıp Paul'ün evine kadar koşuyorum. İkinci katta oturuyorlar. Merdivenleri koşarak tırmanıyorum, zili çalıyorum. Kapıyı yumrukluyorum. Beni duyan bir komşu kapısını açıp, "Evde kimse yok. Tatildeler" diyor.

"Genç kız da mı?"

"Size evde kimse yok diyorum!"

Bistroya geri dönüyorum. Jean tek başına bir masada oturuyor. Onu sarsarak, "Vera nerede?" diyorum.

Geriliyor: "Neden kızgınsın? Vera gitti. İlk iki gece onu eve bıraktım sonra bana 'Artık gelme!' dedi, arkadaşları ile tatile çıkacakmış."

Aklıma hemen André geliyor.

Sonra ansızın, Paul gelmeden dönse keşke, yeniden işe başlamış olsa diye içimden geçiriyorum!

O günlerde sık sık bistroya gidiyorum, birkaç kez Paul'lere de uğruyorum. İşin aslını daha sonra öğreneceğim tabii.

Paul ve Kati bir hafta sonra, cumartesi günü döndüler. Vera yoktu ve odasının kapısı kilitliydi. Dairede garip bir koku vardı. Kati pencereleri açıp bebeği kreşten almaya gitti. Paul bana geldi, birlikte bistroya gidip Jean'ı bulduk. Biraz konuştuk, ona André'den söz ettim. Paul öfkelendi. Evine döndü, garip koku gelmeye devam ettiği için Vera'nın kapısını kırarak açtı. Vera'nın çürümeye yüz tutmuş bedeni yatakta yatıyordu.

Otopsi, Vera'nın uyku ilaçlarından zehirlendiğini ortaya koydu.

İlk ölümüz.

Kısa süre sonra bunu başkaları izledi.

Robert banyo küvetinde bileklerini kesti.

Albert kendini astı, masanın üzerine bıraktığı notta, "Sıçayım suratınıza" diye yazmış bizim dilimizde.

Magda patatesleri ve soğanları soyduktan sonra yere oturmuş ve gazı açıp başını fırının içine sokmuş.

Bistroda dördüncü kez para toplanırken garson bana, "Siz yabancılar çelenk için durmadan para toplayıp cenazelere gidiyorsunuz" dedi.

Ben de, "Eğlenebildiğimiz kadar eğleniyoruz işte" dedim.

Akşamları yazıyorum.

Ölü Kuş

Zihnimde, çakıl taşlı bir patika beni ölü kuşa götürüyor.

"Beni gömsene" diyor ve kırık eklemlerinin arasından, sitemleri kurtçuklar gibi kıpırdıyor.

Bana toprak gerek.

Kara, ağır toprak.

Bir kürek.

Gözlerim var yalnızca.

Bulanık bir suda yüzen buğulu ve hüzünlü bir çift göz.

Bu gözleri, bir miktar değersiz yabancı para karşılığında bit pazarından aldım. Başka bir şey etmiyordu.

Gözlere bakıyor, temizliyor ve dizimin üzerindeki bir mendilde kurutuyorum onları. Kaybetmemeye dikkat ediyorum.

Tek varlığım olan bu gözlere, kuştan bir tüy kopartarak lal rengi damarlar çiziyorum. Tümüyle kararttığım da oluyor. Böyle zamanlarda gök koyulaşıp yağmur başlıyor.

Ölü kuş yağmur sevmez. Islanıyor, çürümeye başlıyor, kötü bir koku yayıyor.

Kokudan rahatsız olduğum için biraz uzağına oturuyorum.

Arada bir sözler veriyorum, "Gidip toprak getireceğim" diye.

Pek inandığım söylenemez. Kuş da inanmıyor. Beni tanır.

Hem neden o da burada öldü ki, taştan başka hiçbir şeyin olmadığı bir yerde?

Güzel bir ateş de işi halledebilirdi.

Ya da dev kırmızı karıncalar.

Oysa her şey öylesine pahalı ki.

Bir kutu kibrit için aylar boyunca çalışmak lazım; Çin lokantalarında karınca fiyatları çok yüksek.

Mirastan geriye pek bir şey kalmadı.

Yoksulluk, endişelerimi artırıyor.

İlk zamanlar, düşünmeden harcıyordum, herkes gibi ama şimdilerde dikkatli davranınam lazım.

Yalnızca gerekenleri satın almalıyım.

Bu yüzden kürek, karınca, kibrit söz konusu bile olamaz.

Hem düşünürsek, neden tanımadığım bir kuşun cenaze töreniyle ben ilgilenmek zorundayım?

Paul'ün evine neredeyse hiç uğramıyorum. Öylesine kederliyiz ki konuşacak lafımız kalmamış. Vera'yı almadan tatile çıktığımız için suçluluk duyuyoruz hepimiz. Ben, herkesten de çok. Vera kendini öldürürken Yolande'ın güneşlenmesini izliyordum. Belki de Vera bana âşık olmuştu.

Kati annesine küçük kız kardeşinin intihar ettiğini yazmaya cesaret edemiyor. Anneleri Vera'nın adresine yazmayı sürdürürken mektupları "ölmüştür" ibaresiyle geri gönderiliyor. Vera'nın annesi, yabancı dildeki bu sözcüğün ne anlama geldiğini anlamıyor.

Bistroya da pek gitmiyorum artık. Sayımız giderek azaldı. Hayatta kalanlar ülkelerine döndü. Genç bekârlar daha uzaklara, okyanus aşırı ülkelere gitti. Uyum sağlayanlar buranın yerlileriyle evlenip akşamları evlerinde oturuyor.

Hâlâ mülteci kampında kalan ve dünyanın dört bir yanından gelen mültecilerle dostluk kuran Jean'ı da görmüyorum artık bistroda.

Kimi zaman beni evimin merdivenlerinde bekliyor. "Karnım aç" diyor.

"Mülteci kampında yemedin mi yemek?"

"Yedim. Saat altı sularında kereviz çorbası gibi bir şey yedim. Yeniden acıktım."

"Hâlâ işsiz misin?"

"İşsizim."

"Girsene. Otur!"

Naylon masa örtüsünün üzerine tabakları koyup domuz pastırmalı yumurta pişiriyorum. Jean, "Patatesin yok mu?" diye soruyor.

"Patates yok."

"Patatessiz pek güzel olmaz bu yemek. En azından ekmeğin olsaydı!"

"Ekmek de yok. Alışveriş etmeye zamanım olmuyor. Anlıyor musun, çalışıyorum ben."

Jean yemek yiyor.

"Eğer istersen sen işteyken alışverişini yapabilirim."

"Gerek yok. Başımın çaresine bakıyorum. Yalnız başıma. Yıllardır."

Jean ısrarcı: "Daireni boyayabilirim. Mesleğim bu değil ama birkaç kere yaptım bu işi."

"Boyamaya gerek yok, böyle gayet güzel."

"Çok pis ama. Mutfağın kapkara olmuş, helana bak, ya banyonun hali. Çok kötü durumda."

Etrafıma bakıyorum: "Haklısın çok kötü. Ama param yok."

"Senden para istemiyorum. Yemek verirsin. Çalışmış olurum. Kendimi gereksiz hissetmem. Boyaların parasını verirsin, bana da biraz yemek, şimdiye kadar yaptığın gibi."

"Seni sömürmek istemem."

"Bir şey yaptığım yok ki, şehirde, meydanlarda sürtüp duruyorum. Senin evin de çok pis."

Doğru söylüyor, evimi pislik götürüyor. Evin halini görmez olmuşum. Daire on yıldır, tıpkı taşındığım haliyle duruyor. O zamanlarda da pek temiz sayılmazdı.

Bunun üzerine Jean'a mutfaktan başlamasını söylüyorum.

Şayet Line gelirse her yer temiz olur diye düşünüyorum: Mutfak, banyo, tuvalet...

Odalar düzgün. Yatak odasının duvarları kitap dolu ve ikimiz için geniş bir yatak var. Şimdilik depo gibi kullandığım küçük bir oda daha var, burasını çalışma odası yapabilirim: Bir masa alıp üzerine daktilo, kâğıt koyarım.

Bir daktilo, kâğıt ve daktilo için şerit almam gerek, bunu halletmeliyim.

Şimdilik kurşunkalemle okul defterlerine yazıyorum.

Jean hızlı ve iyi çalışıyor. Dairemi tanıyamıyorum. Line artık gelebilir. Utanmam.

Mutfak ve banyo için yeni havlular alıyorum. Çekmecelere yerleştiriyorum.

Bütçem elverdiğince para veriyorum Jean'a. Çıkardığı işten, benden daha çok mutlu olduğunu söyleyebirim. Diğer iki odayı da seve seve boyayabilirmiş, ama gerekli görmüyorum.

Jean sevinç içinde. "Karıma ilk kez para gönderebildim" diyor. "Bana verdiğin parayı."

"Zavallı Jean" diyorum, "azdı."

"Bizim orada buradakinin en az on katı ediyor bu para. Karım, çocuklara sonbahar için ayakkabı ve giysi almış. Okula giderken üstleri başları düzgün olacak."

Soruyorum: "Peki şimdi işsiz güçsüz ne yapacaksın?"

"Bilmiyorum Sandor."

"Evine dönmen daha iyi olur."

"Yapamam. Bütün köy benimle alay eder. Hepsine çok zengin olacağım dedim. Sen bana yardım edebilsen Sandor. Bana müşteri bulsan. Çok insan tanıyorsun. Gördün işte, boya yapabiliyorum, elimden çok iş gelir. Bahçelere bakabilirim örneğin. Sebze ya da meyve bahçesi. Çok az paraya çalışırım. Karın tokluğuna. Eğer kampta para ödemeden kalmaya devam edebilirsem, tüm kazancımı karıma gönderebilirim."

Jean'a geçici birkaç iş buluyorum ama ondan kurtulmam mümkün değil. Her akşam evime gelip yazı yazmama ve uyumama engel oluyor. Bana, karısının ve çocuklarının mektuplarını okuyor. Ülkesinden, kendi insanlarıyla yaşamamanın sıkıntısından söz ediyor.

Neredeyse hiç durmaksızın ağlıyor. Tek tesellisi domuz pastırması ve patates. Karnı doyunca mülteci kampına uyumaya gidiyor, ranzalı yatakhanelerde alışkanlıklar edinmiş, kıdemli olması onu artık lider yapmış.

Nihayet Jean gidince yazmaya koyuluyorum.

Onlar

Yağmur yağıyor. Soğuk, ince yağmur evlerin, ağaçların, mezarların üzerine yağıyor. ONLAR beni görmeye geldiklerinde, çürümüş yüzlerinden yağmur kayıp akıyor. ONLAR bana bakıyor ve soğuk yoğunlaşıyor, beyaz duvarlarım beni korumaz oluyor. Bu duvarlar beni hiç koruyamadı. Güçleri bir yanılgı, beyazlıkları saf değil.

Dün ansızın, sebepsiz yere beklenmedik bir mutluluk duygusuna kapıldım. Bu duygu yağmuru, sisleri aşıp bana erişti; gülümsüyor, ağaçların üzerinden süzülüyor; dans ederek beni kuşatıyordu.

Tanıdım bu duyguyu.

Çok eskilerden çıkıp gelmiş: Çocukluğum ve ben aynıyken. Ben oyum, henüz altı yaşındaydım, Ay'a bakarak bahçede düş kuruyorum.

Şimdilerde yorgunum. Geceleri başıma çöreklenenler beni öylesine yoruyor ki. Bu gece kaç kişi olurlar acaba? Tek kişi mi gelir? Kalabalık mı olurlar?

En azından bir yüzleri olsaydı... Ama ONLAR'ın hepsi şekilsiz ve uçucu. İçeriye giriyorlar. Ayakta duruyorlar ve bana bakarak, "Neden ağlıyorsun? Hatırlasana!" diyorlar.

"Neyi?"

Gülmeye başlıyorlar.

Ben daha sonra, "Hazırım" diyorum.

Gömleğimin göğüs kısmını açıyorum. ONLAR solgun, hüzünlü ellerini kaldırıyor.

"Hatırlasana!"

"Bilmiyorum."

Solgun, hüzünlü elleri inip kalkıyor. Beyaz duvarların ardında birisi ağlıyor, "Hatırlasana!"

Hafif, duman rengi bir sis evlerin, hayatın üzerinde uçuşuyor. Bir çocuk avluda oturmuş Ay'a bakıyor.

Çocuk altısında, onu seviyorum.

"Seni seviyorum çocuk" diyorum.

Bunun üzerine çocuk sert bakışlarla beni süzüyor.

"Çocuk çok uzaklardan geldim. Söylesene bana neden Ay'a bakıyorsun?"

"Ay'a değil" diye sıkıntıyla cevap veriyor çocuk, "Ay'a değil, geleceğe bakıyorum ben."

"Ben gelecekten geldim" diyorum ona yavaşça, "gelecekte çamurlu, ölü tarlalar var yalnızca."

"Yalan söylüyorsun, yalan söylüyorsun. Gelecekte para, ışık, aşk var. Her yanda çiçekli bahçeler."

"Ben oradan geldim. Çamurlu, ölü tarlalar var yalnızca."

Çocuk beni tanıyor ve başlıyor ağlamaya.

Bu onun son ılık gözyaşları. Onun da üzerine yağmaya başlıyor yağmur. Ay kayboluyor. Sessizlik ve gece bana sokulup soruyor: "Çocuğa ne yaptın?"

Yorgunum. Dün akşam, yine bira içerek yazdım. Cümleler kafamda fır dönüyor. Sanırım yazı yazmak beni yok edecek.

Her zamanki gibi otobüse biniyorum. Gözlerim kapalı. İlk köye varıyoruz.

Gazeteleri dağıtan yaşlı kadın paketini almaya geliyor. Sabahları saat yediden önce, köyde yaşayanlara gazetelerini dağıtmak zorunda.

Kucağında çocuğuyla genç bir kadın otobüse biniyor.

Fabrikada çalışmaya başladığımdan beri, bu duraktan kimse otobüse binmez.

Bugün, bir kadın otobüse bindi ve bu kadının adı Line.

Düşlerimin Line'i değil, beklediğim Line hiç değil, ama gerçek Line, tüm çocukluğumu zehirleyen yedibela gerçek Line bu, karşımda. Erkek kardeşinin eski giysilerini giydiğimi fark eden ve bunu herkese yayan kız. Bana, reddetmeyi çok istediğim ama reddedemediğim çörekleri ve reçelli ekmekleri veren Line. Ama teneffüslerde karnım çok aç olurdu.

Annesiyle babasının ona söylediği gibi, yoksullara yardım edilmesi gerektiğini bilen Line. Ben de onun seçtiği yoksuldum.

Onu daha yakından inceleyebilmek için otobüsün ortasına doğru ilerliyorum. Line'i görmeyeli on beş yıl oluyor. Çok değişmemiş. Hâlâ solgun ve zayıf. Saç rengi eskiye oranla biraz koyulaşmış, ensesinde bir lastikle toplamış. Line makyaj yapmamış: Giysileri de modaya uygun değil, hatta güzel bile değil. Hayır, Line'in güzellikle yakından uzaktan ilgisi yok.

Otobüsün penceresinden boşluğa bakıyor, sonra bakışlarını bir an için bana çevirip hemen uzaklaştırıyor.

Babamı, babasını yani babamızı ve öz annemi de öldürdüğümü kesinlikle biliyordur.

Line beni tanımamalı. Beni adam öldürmekten ihbar edebilir. Üzerinden on beş yıl geçti, zaman aşımına uğramış olabilir mi? Hem nereden bilecek? Aynı babadan olduğumuzu biliyor mu? Babamız bir mi? Öldü mü?

Bıçak uzundu uzun olmasına ama, adamın vücuduna saplanırken büyük bir dirençle karşılaşmıştı. Var gücümle bastırmıştım gerçi ama daha on iki yaşındaydım, kötü beslenme yüzünden çelimsizdim, narindim. Anatomi bilgim hiç olmadığı için, belki de hiçbir hayati organa zarar vermemiştim.

Fabrikaya vardığımızda otobüsten indik.

Sosyal danışman Line'i bekliyordu, onu kreşe götürdü.

Atölyeye girip makinemi çalıştırdım, makinem hiç çalışmadığı gibi işe koyuldu. "Line burada, Line geldi!" diye adeta şarkı söyleyip uçuyordu.

Dışarıda ağaçlar dans ediyor, rüzgâr esiyor, bulutlar koşuyor, güneş parlıyordu; adeta bir ilkbahar sabahı.

Demek beklediğim oydu! Bunu bilememişim. Bilinmedik, güzel, gerçekdışı bir kadını beklediğimi sanmışım. Ve on beş yıllık ayrılıktan sonra gelen gerçek Line'di. Başka bir şehirde, başka bir ülkede, doğduğumuz köyden çok uzaklarda buluşmuştuk.

Zaman çok çabuk geçti. Öğlen olunca fabrikanın kantinine yemeğe gittim. Kuyruğa girip yavaşça ilerlerdik. Line tam önümde. Kahve ve bir küçük somun alıyor kendine. Tıpkı benim de yeni geldiğim zaman, bu yabancı ülkenin yemeklerine alışamadığımdaki gibi. Her şey yavan ve tatsız gelirdi.

Line kenarda bir masa seçiyor. Ben de onun tam karşısında başka bir masaya yerleşiyorum. Başım önümde, yemeğimi yiyorum. Ona bakmaktan korkuyorum. Yemeğim bittiğinde yerimden kalkıyor ve tepsimi geri götürüp kahve almaya gidiyorum. Line'in masasının yanından geçerken okuduğu kitabın ne olduğuna göz atıyorum. Kitap ne bizim dilimizde, ne bu ülkenin dilinde yazılmış. Sanırım Latince.

Ben de okur numarası yapıyorum, ama dikkatim dağınık, yalnızca Line'e bakmak istiyorum. O, gözlerini kitaptan kaldırınca ben bakışlarımı kaçırıyorum. Line ara sıra uzun uzun pen-

cereden dışarıya bakıyor ve ondaki derin değişimin ne olduğunu fark ediyorum: Bakışları. Çocukluğumdaki Line'in alaycı, mutlu gözleri vardı; şimdiki Line'in gözleri buğulu, hüzünlü; tıpkı tanığım tüm sığınmacılarınki gibi.

Saat öğlen birde fabrikaya dönüyoruz. Line benim bir kat üstümdeki atölyede çalışıyor.

Akşamları fabrikadan çıktığımızda bir otobüs bizleri bekler. Line'in kreşe koşup çocuğuyla geri geldiğini görüyorum. Line şoföre yakın oturuyor, ben ise biraz daha geride ama uzak sayılmam.

Line bu sabah otobüse bindiği köyde araçtan iniyor. Ben de arkasından; onu izliyorum. Köyün küçük bakkalına giriyor, ben de giriyorum. Parmağıyla neler istediğini işaret ediyor: Süt, makarna, reçel. Bu ülkenin dilini bilmiyor demek. Veya çocukluğumun geveze kızı dilsiz olmuş.

Bir paket sigara alıp sokakta Line'i izliyorum. Bu kez beni kesinlikle fark etmiş olmalı. Ama konuşmuyor. Kilisenin yanındaki iki katlı eve giriyor. Giriş katının penceresinden içeriye bakıyorum. Işık var. Bir adam masasının başına oturmuş, kitaplarına gömülmüş. Evin diğer bölümleri karanlık.

Ormana uzanan bir geçit keşfediyorum. Küçük tahta köprüyü geçip evlerin arka cephelerine ulaşana dek patikayı izliyorum. Çimenlere oturup Line'in evinin hangisi olduğunu kestirmeye çalışıyorum. Buldum sanırım ama emin değilim. Dere ve bahçeler var evlerle aramda. Arka odalarda kıpırdayan gölgeleri görüyorum, hepsi bu; kimseyi tanımam mümkün değil.

Bir şeyler görebilmek için bir dürbün almalıyım diye düşünüyorum.

Yeniden evin önündeyim. Adam hâlâ masa başında. Line de odada, bir koltuğa oturmuş, bebeğe biberonla mama veriyor. Bebek kız mı erkek mi bilmiyorum, ama Line'in bir kocası olduğundan eminim.

Eve otobüsle dönmeye karar veriyorum. Çok bekliyorum. Akşamları otobüs seferlerinin sayısı azalıyor. Eve vardığımda saat neredeyse on olmuş.

Jean kapının önünde bekliyor. Basamaklarda uyuyakalmış.

Jean, "Neredeydin?" diye soruyor.

Ben: "Efendim? Sana hesap mı vermem gerekiyor? Ne arıyorsun burada? Yeter artık, çevremdeki herkes bokunu çıkardı işin."

Jean ayağa kalkıp alçak sesle: "Seni bekledim. Çevirmene ihtiyacımız var."

Kapıyı açıp mutfağa giriyorum: "Çekil git başımdan. Saat geç oldu. Uyumak istiyorum."

"Karnım aç" diyor.

"Bana ne!"

Onu merdivenlere doğru itiyorum.

Jean: "Ève önümüzdeki duruşmada seni görmek istiyor. Yabancılar, sığınmacılar ve bizimle ilgili tüm sorunlarla o uğraşıyor. Durmadan senin hakında sorular soruyor."

"Öldüğümü söyle ona!"

"Ama bu doğru değil Sandor. Ölmedin ki sen."

"O anlar" diyorum.

Jean soruyor: "Neden bu kadar kötü davranıyorsun Sandor?"

"Kötü değilim, yorgunum. Beni rahat bırak."

Dürbün satın alıyorum. Bir de bisiklet. Böylece otobüs beklemem gerekmeyecek. Canım ne zaman isterse, gece ya da gündüz, Line'in köyüne gidebileceğim. Şehre altı kilometre.

Artık Line'i takip etmiyorum. Şehre otobüsle dönüyorum. Köyde iniyor ve beni görmüyor.

Kantin dışında tabii.

Dürbünü alıp gece geç saatlerde Line'e bakmaya gidiyorum. Görülecek pek bir şey de yok.

Line bebeği küçük yatağına yatırıyor, sonra kocasıyla kendisi büyük yatağa geçip ışığı söndürüyor.

Kimi zaman, Line pencereye çıkıyor, bana bakarak sigara içiyor, ama beni görmüyor tabii; karşısında orman var yalnızca.

İçimden ona burada olduğumu, ona baktığımı, bu yabancı dünyada onu sakındığımı söylemek geçiyor. Ayrıca ona korkma-

ması gerektiğini ve benim yani erkek kardeşinin onu tüm kötülüklerden koruyacağını da söylemek istiyorum.

Bir yerde duydum ya da okudum: Firavunlar döneminde ideal evlilik, kız ile erkek kardeşler arasında gerçekleşirmiş. Bence de öyle, gerçi Line ile benim annem ayrı ama. Zaten başka kız kardeşim yok ki.

Cumartesi geldi çattı. Cumartesi günleri fabrikada çalışılmaz. Bisikletime atlayıp Line'in köyüne gidiyorum. Kâh evin ön tarafında, kâh orman tarafından çifti gözlüyorum. Line giyinip küçük çantasını alıyor. Otobüs durağında bekliyor. Şehre gidiyor.

Otobüsün ardından pedal çeviriyorum. Yokuş aşağı. Aynı anda Merkez Meydanı'na varıyoruz. Line iniyor. Bir kuaför dükkânına giriyor. Ben Merkez Meydanı'na bakan bistrolardan birinde, cam kenarına oturup bekliyorum.

İki saat sonra Line çıkıyor, elinde bir sürü paket. Saçlarını değiştirmiş. Saçları artık kısa ve kıvırcık, neredeyse Yolande'ınki gibi. Bu kesimin ona hiç yakışmadığını bir ara söylemeliyim.

Tahmin ettiğim gibi, otobüse biniyor. Bisikletle onu izliyorum. Köye kadar ama yokuş yukarı tırmanmak zor olduğu için ondan çok sonra varıyorum.

O cumartesi Yolande'a gitmeyi unutuyorum. Seyredecek ilginç bir şey olmamasına rağmen, saat sekize kadar Line'leyim. Eve vardığım zaman, yiyecek almadığımı fark ediyorum, buzdolabım tamtakır. Hâlâ Yolande'ın kapısını çalabilirim ama, bistroya gidip ülkemin insanlarınla yemek yemeği yeğliyorum.

Tabii Jean da burada. Dillerini anlamadığım kimi sığınmacılarla oturmuş bira içiyor.

Jean onlara, "Bu benim en yakın arkadaşım. Otursana Sandor. Hepsiyle dostum" diyor.

Dostlarının tek tek ellerini sıkıp Jean'a soruyorum: "Birbirinizle nasıl anlaşıyorsunuz?"

Jean gülerek, "Kolay. İşaretle" diyor.

Garsona eliyle sekiz işareti yapıyor: "Bira!"

Bana doğru eğilip, "Sekiz biranın parasını ödersin değil mi?" diye soruyor.

"Elbette. Sekiz tane de patatesli sosis" diyorum.

Garson sosis tabaklarını getiriyor. Cüzdanımı masanın üzerine koyunca konuklarım beni alkışlamaya başlıyor. Gürültüyle yiyip bira üstüne bira sipariş ediyorlar.

İşte tam o anda karşımda Yolande beliriyor. Adeta bir sis perdesinin ardında. Onu görebiliyorum. Çok içmişim ve içeride sigara dumanı çok yoğun.

Yolande'a, "Otur" diyorum.

"Hayır. Gel! Yemek pişirdim."

"Ben yedim. Otur sosis yesene. Herkes dostumuz bu masada."

Yolande, "Sarhoşsun. Seni götürmemi ister misin?" diye soruyor.

"Hayır Yolande. Burada kalıp içmek istiyorum."

Devam ediyor: "Ülkenden insanlar geldiğinden beri çok değiştin, eskisi gibi değilsin."

"Evet Yolande çok değiştim. Eskisi gibi olabilir miyim, hiç bilmiyorum. Bunu anlayabilmek için bir süre görüşmememiz en doğrusu olacak."

"Ne kadar bir süre?"

"Bilmiyorum. Belki birkaç hafta, belki birkaç ay."

"Pekiyi. Bekleyeceğim seni."

En önemli soru şu: Line ile nasıl tanışmalıyım?

İlginçtir, ne atölye şefi ne sosyal görevli Line'le anlaşamadıkları zaman beni çeviri yapmam için çağırıyor. Şu gerçeği de göz ardı etmemek gerek, fabrikadaki iş öylesine kolay ki, bir sağır ve dilsize bile anlatılabilir.

İkinci kez, Line'in dilsiz olabileceğini söylüyorum. Öylesine az konuşuyor ki. Aslında sanırım hiç kimseyle konuşmuyor.

Geriye bir tek kantinde ona yanaşmak kalıyor.

Genellikle kadınlarla çok çabuk iletişim kurarım. Ama Line'e yaklaşmaktan korkuyorum. Reddedilmekten ölesiye çekiniyorum.

Sonunda bir gün kararımı veriyorum. Kahvemle masasının önünden geçerken duruyorum. Anadilimizde ona soruyorum: "Bir kahve daha ister misiniz?"

Gülümsüyerek: "Hayır, sağ olun. Ama oturun. Ülkemden olduğunuzu bilmiyordum. Bu yüzden mi beni izlediniz?"

"Evet bu yüzden. Ülkemden gelen herkes ilgimi çeker. Yardım etmek isterim."

"Yardımınıza ihtiyacım olduğunu sanmıyorum. Kimsiniz siz?"

"Eski bir sığınmacı. On beş yıldır burada yaşıyorum. Adım, Sandor Lester."

Sandor ismini severim. Babamın ismi."

"Babanız kaç yaşında?"

"Ne önemi var? Yakında altmış yaşında olacak. Bu sizi neden ilgilendiriyor?"

"Annemle babam savaş sırasında öldü. Sizinkiler de öldü mü diye merak etmiştim."

"Hayır, ikisi de hayatta neyse ki. Size ve annenizle babanıza üzüldüm Sandor. Benim adım Caroline ama bu ismi pek sevmem, kocam bana Carole der."

"Ben size Line diyeceğim."

Gülümsüyor: "Çocukluğumda bana Line derlerdi."

Ve sonra soruyor: "Bu ülkeye nasıl katlanıyorsunuz?"

"İnsan alışıyor."

"Ben alışamayacağım. Asla."

"Oysa alışmalısınız. Sığınmacısınız. Kendi isteğinizle buradasınız. Geriye de dönemezsiniz artık."

"Hayır ben sığınmacı değilim. Kocam bu ülkede araştırmalarıyla ilgili bir burs kazandı. Fizikçidir. Bir yıl kadar burada yaşayıp geri döneceğiz. Dönünce, öğrenimimi tamamlayarak Latince ve Yunanca dersleri vereceğim. Bu arada bir yıl boyunca fabrikada çalışacağım. Kocamın bursu tüm masraflarımızı karşılamaya yetmiyor. Ülkede kalabilirdim ama kocam çocuğumuzdan ayrı kalmak istemedi. Tabii benden de."

Line'i makinesinin başına götürüyorum: "Korkmayın bir yıl çabuk geçer. Ben on yıldır burada çalışıyorum."

"Korkunç. Ben katlanamazdım."

"Kimse katlanamıyor ama ölen de yok. Arada bir ne yazık ki çıldıranlar oluyor."

Akşam, otobüste Line'i bekliyorum. Bebeğiyle geliyor. Erkek mi kız mı diye soruyorum.

"Küçük kızım bu benim. Beş aylık. Adı Violette. Rica ederim artık beni izlemeyi bırakın."

Ertesi gün kantinde, yemek tepsimle, Line'in masasına gidiyorum. Karşısına oturup, "Artık sokakta sizi izlemiyorum. Ama belki birlikte yemek yiyebiliriz" diyorum.

"Her gün mü?"

"Neden olmasın? Aynı ülkenin vatandaşları değil miyiz? Kimse buna şaşırmaz."

"Kocam kıskançtır."

"Haberi bile olmaz. Bana ondan bahseder misiniz?"

"Adı Koloman. Araştırmacı. Her sabah şehre inip akşamları eve geç dönüyor. Evde de çok çalışıyor."

"Ya siz? Burada sıkılmıyor musunuz? Dışarı çıkmıyorsunuz, arkadaşınız yok."

"Nereden bildiniz?"

Gülüyorum: "Sizi izledim ya. Haftalardır sizi incelemeye aldım."

"Akşamları da mı? Evde de mi?"

"Evet, pencereden. Dürbünle. Beni bağışlayın."

Line kızarıyor ve hızla, "Ev işleri, çocuk, fabrikada çalışmak, alışveriş yapmak derken sıkılmaya pek vaktim kalmıyor" diyor.

"Kocanız size yardım etmiyor mu?"

"Zamanı yok. Cumartesi öğleden sonra kızımıza bakıyor; ben de şehre alışverişe gidiyorum. Köyde her aradığımızı bulamıyoruz."

Sözünü kesiyorum: "Kuaför bile yok. Saçlarınıza yazık ettiniz doğrusu. Bu saç size hiç yakışmıyor."

Kızıyor: "Bu sizi ilgilendirmez."

"Haklısınız. Özür dilerim. Devam edin."

"Neye devam edeyim?"

"Kocanız cumartesi öğleden sonra bebeğe bakıyor..."

"Bakmak demeyelim de... Bebeği çalışma odasında yanına alıyor ve onun yanında işlerine devam ediyor demek daha doğru olur. Violette ağlarsa, onun için daha önceden hazırladığım çayı içiriyor. Hepsi bu. Bezini değiştirmez, sallamaz, bırakır ağlasın... Bebeklerin ağlamaları gerektiğini ve bunun onlara iyi geldiğini düşünüyor."

Line başını eğiyor, gözleri yaşlı. Bir anlık sessizlikten sonra, "Tüm bunlar sizin için zor olmalı" diyorum.

Başını iki yana sallıyor: "Uzun sürmeyecek. Yaz başında dönmüş olacağız."

"Hayır!"

Bu sözcüğü ağzımdan kaçırıyorum. Line şaşkınlıkla, "Nasıl? Hayır yani?" diye soruyor.

"Bağışlayın. Tabii geri döneceksiniz. Ama gidişinize katlanmam çok zor olacak."

"Neden?"

"Uzun hikâye. On beş yıl önce terk etmek zorunda kaldığım bir kıza çok benziyorsunuz."

Line gülümsüyor: "Sizi anlıyorum. Ben de eskiden kendi yaşlarımdaki bir oğlana âşıktım. Bir gün ortadan kayboldu. Annesiyle birlikte şehre gitmiş. Bir daha haber alamadık onlardan."

"İkisinden de mi?"

"Evet, her ikisinden de. Zaten annesi kötü yola düşmüş bir kadındı. Gittikleri günü çok iyi hatırlıyorum, babam o gece eve dönerken saldırıya uğramış. Mezarlıktan geçerken bir serseri ona saldırıp cüzdanını çalmış. Babam eve kadar zar zor yürüyebilmiş, annem yarasını tedavi etmişti. Babamın hayatını annem kurtardı."

"Tobias'ı bir daha hiç görmediniz mi?"

Line gözlerimin içine bakarak: "İsminin Tobias olduğunu size söylemedim ki?"

Gözlerimizi birbirimizden ayırmıyoruz. Söze önce ben başlıyorum: "Seni hemen tanıdım Line, beni anlıyor musun? Daha otobüse bindiğin ilk gün."

Line'in rengi her zamankinden daha da soluklaşıyor. Fısıldıyarak, "Tobias gerçekten sen misin? Neden ismini değiştirdin?" diye soruyor.

"Çünkü hayatımı değiştirdim. Hem ismim bana anlamsız geliyordu."

Ertesi sabah Line otobüse biniyor. Arka tarafta, benim yanıma oturuyor. Neredeyse yalnızız, çok az yolcu var bizim dışımızda. Kimse bize bakmıyor, kimse bizimle ilgilenmiyor.

Line: "Sizden... senden kocama söz ettim. Koloman'a. Fabrikada yalnız olmayışıma sevindi. Ona biraz da yalan söyledim. Annenden söz etmedim örneğin. Uzaktan akraba olduğumuzu, büyük şehirde yaşadığını ve savaşta aileni yitirdiğini söyledim. Tanışmak istiyor, seni bize davet etmeni istedi benden."

Ben: "Hayır, hemen değil. Biraz beklemeliyiz."

"Beklemek mi? Neyi?"

"Birbirimizi yeniden tanıyana kadar beklememiz lazım."

Öğlenleri birlikte yemek yiyoruz. Her öğlen. Sabahları otobüste birlikte yolculuk ediyoruz. Her sabah. Her akşam.

Bir tek hafta sonları acı çekiyorum, çünkü çalışmıyoruz. Line'den cumartesi alışverişlerini birlikte yapma iznini koparıyorum. Merkez Meydanı'nda onu bekliyorum. Dükkânları birlikte dolaşıyoruz. Paketlerini taşıyorum. Sonra sığınmacıların uğrak yeri olan bistroda kahve içmeye gidiyoruz. Ve Line otobüse binip kocasına, çocuğuna gidiyor. Artık onu izlemiyorum.

Her gece, gidip kocasının yanına yattığını bilmek beni çıldırtıyor.

Geriye pazar günlerini doldurmak kalıyor. Line'e, onu her pazar saat üçte, orman yolundaki tahta köprüde bekleyeceğimi söylüyorum. Eğer çocuğunu gezdirmek isterse orada olacağım.

Her pazar onları bekliyorum, her pazar geliyorlar.

Küçük kızıyla dolaşıyoruz. Kış olduğu için, Violette'i kimi zaman kızağa oturtuyor. Kızağı çekerek küçük bir tepeye çıkartıyorum, Line ile Violette kayarak iniyorlar; ben aşağı inip onları bekliyorum.

Böylece Line'i görmediğim gün yok. Vazgeçilmez oldu benim için.

Fabrikadaki günlerim neşeyle doluyor, sabahları uyanmak büyük mutluluk, otobüs yolculuğu dünyanın çevresinde seyahat; Merkez Meydanı, kâinatın merkezi.

Line babasını öldürmeye çalıştığımı bilmiyor, babamın onun da babası olduğunu bilmiyor. Bu durumda Line'e evlenme teklifinde bulunabilirim. Burada kimse kardeş olduğumuzu bilmiyor, Line de tabii, hiç engelimiz yok.

Çocuk yapmayız, gerek yok. Hem Line'in bir çocuğu var zaten, ben çocuklardan nefret ederim. Koloman geri döneceği zaman çocuğu yanında geri götürebilir. Böylece Violette'in bir ailesi, ülkesi ve gereken her şeyi olur.

Line yanımda olsun bana yeter. Evime yerleşsin. Daire artık tertemiz.

Çalışma odası yapmayı düşündüğüm yeri boşaltıp toparlıyorum, çocuk odası haline getiriyorum; kim bilir belki Line ansızın gelir benimle birlikte yaşar.

Öğlen yemeklerinden sonra, kimi zaman Line ile satranç oynuyoruz. Hep ben kazanıyorum. Beşinci kez kazandığımda, Line, "Herhangi bir konuda daha başarılı olman gerek" diyor.

"Yani?"

Line sinirleniyor: "Okulda aynı düzeydeydik. Aradan epey zaman geçti. Ben dil öğretmeni oldum, sen basit bir işçi olarak kaldın."

"Yazıyorum" diyorum. "Bir kitap üzerine çalışıyorum, bir de günlüklerim var."

"Zavallı Sandor sen kitap nedir bilmezsin. Hangi dilde yazıyorsun?"

"Bu ülkenin dilinde yazıyorum. Yazdıklarımı okuyamazsın."

"İnsanın anadilinde yazması bile zorken. Başka bir dilde nasıl yazıyorsun?"

"Deniyorum, hepsi bu. Tutar ya da tutmaz, benim için önemi yok."

"Gerçekten mi? Hayatının sonuna kadar işçi kalmak, senin için fark etmez mi?"

"Seninle fark eder. Sensiz hiçbir şey fark etmez bana."

"Beni korkutuyorsun Tobias."

"Sen de beni korkutuyorsun Line."

Arada bir Cumartesi geceleri Yolande'a gidiyorum. Line'in kocasıyla birlikte aynı yatakta yatmasından da, bistroya gitmekten de bıktım artık.

Yolande şarkı söyleyerek yemek pişiriyor, bana buzlu bir viski koyuyor, ben gazete okuyorum. Sonra, karşılıklı, sessizce yemek yiyoruz. Birbirimize anlatacak pek bir hikâyemiz yok. Yemekten sonra, eğer ben becerebilirsem, sevişiyoruz. Pek sevişemiyorum artık. Biran önce evime dönüp yazı yazmak istiyorum.

Buranın dilinde yazdığım garip hikâyeyeleri bıraktım artık, anadilimde şiirler yazıyorum. Bu şiirler Line'e ithaf ediliyor elbette. Ama ona göstermeye cesaretim yok. İmlama güvenemiyorum, Line'in benimle dalga geçeceğini hayal ediyorum. İçerikleriyle tanışmasına gelince, bunun için henüz çok erken. Kantinde masasına oturmamı yasaklayabilir, pazar gezmelerini iptal edebilir.

Aralık ayında bir cumartesi günü Line bana, "Noel'de annemle babamı ziyarete gideceğim. Yortu gecesini bizimle birlikte geçirebilirsin. Koloman uzun zamandır seninle tanışmak istiyordu" diyor.

"Olabilir. Belki gelirim."

Pazartesi sabahı Line, kocasının benim de Noel yemeğine katılmamı istediğini söylüyor.

"Sevgilini de getirebilirsin."

Başımı iki yana sallıyorum, "Sevgilim olsaydı cumartesi günlerimi, pazar öğleden sonralarını seninle birlikte geçirmezdim. Bir dostumla gelirim."

Yolande'a, Jean ile kendi ülkemizin insanlarının evine davetli olduğumu söylüyorum. Jean'ı alıyorum yanıma, büyük fizikçiyle benim ülkemin zırcahil vatandaşı bakalım Noel yemeğinde aynı masada ne yapar?

Yanılmışım.

Koloman bizi içtenlikle karşılıyor. Jean'ı mutfağa buyur edip bira ikram ediyor.

Bu evi dışarıdan o kadar çok seyrettim ki, nihayet içeride olmak beni çok mutlu ediyor. Sokak tarafında bir oda, bahçe ve orman tarafında ikinci oda. İkisinin ortasında mutfak. Banyo yok. Merkezi ısıtma da. Odalar kömürle, mutfak odun sobasıyla ısınıyor.

Line benim evimde burada olduğundan çok daha rahat eder diye düşünüyorum.

Genelde, Koloman'ın çalışmalarını sürdürdüğü ön taraftaki odada sofrayı kurar. Kocası masayı boşaltmış, kitaplarını kaldırılmış.

Çam ağacı süslenmiş, dibinde hediyeler. Violette ağacın yanında oynuyor.

Koloman mumları yakıyor. Çocuğa hediyeleri veriliyor. Henüz altı aylık olduğu için farkında bile değil. Ben pelüş bir kedi aldım. Jean da kendi yaptığı tahta topacı veriyor.

Line bebeği biberonla beslerken, "Violette uyuduğu zaman yemek yeriz. Daha rahat olur" diyor

Koloman bir şişe beyaz şarap açıp herkese dolduruyor ve kadeh kaldırıyor: "Mutlu Noeller!"

Hiç Noel ağacım olmadı diye düşünüyorum. Belki Jean da aynı şeyi düşünüyordur.

Line bebeği arka odaya yatırıyor, hemen sonra yemeğe başlıyoruz. Pilavlı ördek ve sebzeler. Her şey çok lezzetli.

Yemekten sonra hediyelere geçiyoruz. Jean'a çok bıçaklı, şarap açacağı ve konserve açacağı da olan bir çakı. Çok mutlu oluyor. Bana da Line'den bir dolmakalem... Bu hediye hakkında ne düşünmeliyim? İyi şeyler değil. Benimle dalga geçiyor.

Koloman bana dönerek, "Carole bana yazdığınızı söyledi" diyor.

Line'e bakıyorum, ateş başıma vuruyor, yüzüm kızarmış olmalı.

"Evet ama yalnız kurşunkalemle" diyorum aptalca.

Konuyu değiştirmek için Line'e hediyesini veriyorum hemen, Jean'm ve benim hediyemizi, bir likör takımı: Sürahisi ve kadehleri var. Tabii parasını ben verdim.

Line masayı toplamaya başlıyor. Ona yardım ediyorum. Bulaşıklar için su ısıtıyoruz; Line yıkıyor, ben kuruluyorum. Biz çalışırken yan odadan kahkahalar yükseliyor. Jean ve Koloman birbirlerine fıkra anlatıyor.

Odaya girip, "Jean gitmemiz gerek. Son otobüs on dakika sonra kalkacak" diyorum.

Koloman'ın yanında Line'i yanağından öpüyorum.

"Sevgili yeğenim bu harika gece için çok teşekkürler."

Jean Line'in elini öpüyor.

"Sağ ol, çok sağ ol Koloman. Hoşça kal."

Koloman: "Yeniden görüşmek üzere. Çok sevindim."

Noel ile yeni yıl arasında fabrika bir hafta tatile giriyor. Birlikte yolculuk yok, öğlen yemekleri yok. Bayramdan önce Line'e, "Her gün öğleden sonra saat üçte köprüde olacağım" demiştim.

Hava çok soğuk değilse bisikletle gidiyorum. Kar yağdığı zaman otobüse biniyorum. Birkaç saat köprüde bekleyip eve dönünce şiirler yazıyorum.

Ne yazık ki Koloman da tatile girmiş, Line ve bebekle hep birlikte geziyorlar. Bir ağacın ardına gizlenip gözden kaybolunca kadar onları izliyorum, eve dönüyorum. Line bisikletimi kesinlikle fark ediyordur.

Tatil süresince bir kez olsun gelmedi Line. Bir kez olsun onunla konuşamadım.

Noel gecesi Koloman bir şeyler fark etmiş olabilir mi?

İş günlerini tatil günlerine tercih ediyorum artık. Ölesiye sıkılıyorum. Yolande'a uğruyorum ama evde yok; annesine gitmiş olmalı. Yakında oturuyorlar ama adreslerini bilmiyorum.

Bistro da kapalı.

Bir akşam Paul'ün evine gidiyorum. Kapıyı Kati açıyor.

"İyi akşamlar Sandor. Ne istemiştiniz?"

"Özel bir şey yok. Paul ve sizinle biraz sohbet etmek istemiştim."

"Paul yok. Gitti. Kayboldu. Belki ülkeye geri döndü, bilmiyorum. Vera'nın ölümünden birkaç gün sonra mutfak masasında bir mektup buldum. Mektubunda Vera'yı sevdiğini, ona çılgınca âşık olduğunu ve benimle birlikte tatile çıkmış olmaktan tüm hayatı boyunca pişmanlık duyacağını yazmış. Vera'nın da onu sevdiğini, birlikte tatile çıkıp Vera'yı yalnız bıraktığımız için intihar ettiğini düşünüyormuş.

Yalnızca fısıldayabildim: "Üzgünüm. Paul olmadan başınızın çaresine bakabiliyor musunuz?"

"Gayet iyiyim. Hâlâ hastanede çalışıyorum, bu ülkeden birisiyle birlikteyim artık, kız kardeşime de âşık olmayacak birisiyle."

Kati kapıyı sertçe kapatıyor. Eşikte, öylesine birkaç dakika kalakalıyorum. Bir zamanlar Vera'nın bana âşık olduğunu düşünmüştüm. Yanılmışım. Eniştesi Paul'e âşıkmış, kız kardeşinin kocasına. Birden rahatlıyorum: Demek Vera'nın benden bir beklentisi olmamış.

Otuz bir Aralık'ta mülteci kampına gidiyorum. Yanımda kilolarca yiyecek. Büyük bir salona giriyorum. Hemen hemen her renkten insan salonu süsleyip masa hazırlıyor. Kâğıt masa örtüleri, plastik bardak tabaklar. Her yerde çam ağacı dalları.

Ben içeriye girer girmez ortalık hareketleniyor, çevrem kuşatılıyor, çığlıklar yükseliyor: "Jean! Jean! Arkadaşın geldi!"

Jean beni mutfak tarafındaki şeref konukları bölümüne götürüyor.

"Gelmen ne büyük mutluluk Sandor!"

Bildiğim ve bilmediğim diyarlardan gelen bu insanların büyük kutlamalarına katılıyorum. Müzik, dans, şarkılar. Sığınmacılar saat beşe kadar eğlenebilir, izinleri bu kadar.

On birde kaçıyorum oradan. Bisikletime atlayıp birinci köye gidiyorum. Ormanın kıyısına oturuyorum. Line'in evinin tüm pencereleri karanlık.

Az sonra kilisenin çanı on iki kez çaldı. Geceyarısı. Yeni bir yıl başlıyor. Çimenler buz tutmuş, oturuyorum; başım kollarımın arasında, ağlıyorum.

Sonunda tatil bitti. Line ve ben yeniden yan yanayız, neredeyse bütün gün birlikteyiz. Çalışırken bile, bizi yalnızca tek bir kat ayırıyor, dilediğim an onu görmeye gidebilirim.

İlk sabah, otobüste, Line, "Beni bağışla Sandor, tek başıma evden çıkamadım" diyor. "Koloman tüm gün çalışıyordu, ben tam Violette'le çıkmak için hazırlandığım zaman, kendisine de biraz hava almanın iyi geleceğini söylüyordu."

"Evet Line, sizi gördüm. Önemli değil. Neyse artık geçti gitti. Her şey eskisi gibi."

Line bana harika şeyler söylüyor: "Seni özledim, evde çok sıkıldım. Koloman benimle tek kelime etmedi. Kitaplarına gömüldü. Gezmeye çıktığımız zaman da hemen hemen hiç konuşmadık. Ben de seni düşündüm. Bisikletini gördüğümde çok üzülüyordum. Peki sen, sen neler yaptın tatilde?"

"Seni bekledim."

Line gözlerini kaçırıp kıpkırmızı oluyor.

Öğlen yemeğinde bana, "Anneni nereye bıraktığını sana hiç soramadım. Birlikte mi yola çıktınız?" diye soruyor.

"Hayır ben yalnız çıktım yola. Ona ne olduğunu bilmiyorum."

"Onu şehirde sokaklarda görmüşler. Kusura bakma Tobias ama sanırım annen köydeki yaşam tarzını sürdürmeye devam etmiş."

"Başka şansı yoktu. Bu, hayatımın unutmak istediğim bölümü Line. Burada kimse nereden geldiğimi, ne badireler atlattığımı bilmiyor."

"Zavallı Tobias. Affedersin! Babanın kim olduğunu bile bilmiyorsun."

"Yanılıyorsun Line, kim olduğunu biliyorum. Ama bu sır."

"Bana da mı söylemeyeceksin?"

"Hayır. Hatta özellikle sana söylememeliyim."

"Belki babanı tanıyorum diye mi?"

"Evet belki tanıyorsun."

Line omuzlarını silkerek, "Biliyor musun babanın şu zavallı köylülerden biri olması umurumda değil. İsimlerini bile hatırlamıyorum" diyor.

"Ben de Line, ben de hatırlamıyorum isimlerini."

Line ve ben artık yemek yerken ya da gezerken geçmişlerimizden söz edebiliyoruz. Line anlatıyor: "Senin gittiğin yıl zorunlu öğrenimimizi tamamladık. Sonbaharda annemin şehirde oturan kız kardeşlerinden birinin yanına gittim. Ağabeyim şehirdeki parasız yatılı okuldaydı zaten. Her pazar teyzemin evinde görüşüyorduk. Annemle babam da sık sık geliyordu. Savaştan sonra, şehirde yiyecek zor bulunduğu için köyden

malzeme getiriyorlardı. İki yıl sonra küçük erkek kardeşim de parasız yatılı okula başladı, şu babamın seni de yerleştirmeyi düşündüğü okul, hatırlarsın. Sonra üçümüz birlikte, başkentteki üniversiteye gittik. Ağabeyim avukat, küçük kardeşim doktor oldu. Eğer babamı dinlemiş olsaydın sen de başarılı olurdun. Ama sen kaçmayı, bir 'hiç' olmayı seçtin. Fabrika işçiliğini. Neden?"

"İnsan ancak bir baltaya sap olamayınca yazar olabilir. Zaten olaylar böyle gelişti, başka türlü olamazdı."

"Sandor bunu gerçekten mi söylüyorsun? Yazar olabilmek için 'hiç' mi olmak lazım?"

"Evet buna inanıyorum."

"Ben, insanın yazar olabilmesi için büyük bir kültüre sahip olması gerektiğini düşünüyorum. Sonra çok okuyup yazmış olması gerekir. Ansızın yazar olunamaz."

"Çok kültürlü biri sayılmam ama çok okudum ve çok yazdım. Yazar olmak için yalnızca yazmak lazım. Tabii kimi zaman yazacak sözü kalmıyor insanın. Hatta kimi zaman da söylenecek sözün oluyor da, nasıl söyleyeceğini bilemiyorsun."

"Peki ya en sonunda yazdıklarından geriye ne kalıyor?"

"Hiç ya da hemen hemen hiç. Bir veya iki sayfa yazılı kâğıt, altında da ismim. Bu da ender oluyor, çünkü yazdıklarımın çoğunu yakıyorum. Yazılarım henüz yeterince olgunlaşmadı. İleride bir kitap yazıp yakmayacağım; imzam Tobias Horvath olacak. Bunu herkes mahlas sanacak, ama aslında gerçek adım bu. Line bunu bir tek sen biliyorsun değil mi?"

"Ben de yazmak istiyorum. Ülkeye döndüğüm zaman, Violette okula başlayınca yazacağım."

"Ne yazacaksın?"

"Bilmem. Belki olanaksız, büyük bir aşkı yazarım."

"Bu aşk neden olanaksız?"

Line gülüyor: "Bilmiyorum. Henüz başlamadım."

"Doğru dürüst bir kitap olmayacak bu."

"Bilemezsin."

"Biliyorum. Ama senin bilmediğin o kadar çok şey var ki. Hiçbir zaman bizim hikâyemizi yazamayacaksın."

"Bizim bir hikâyemiz mi var?"

"Evet Line bizim hikâyemiz var."

"Aşk hikâyesi mi?"

"Bu sana bağlı Line. Tabii eğer başka bir olanaksız aşk var ise bilemem."

Line yine gülümsüyor: "Hayır yok. Ama bir tane uydurabilirim."

"Uydurmaya gerek yok. Seni seviyorum Line, sen de beni."

Duruyoruz. Violette pusetinde uyuyor. Bahar geldi gelecek. Karlar erimiş, çamurda yürüyoruz.

Line uyuyan küçük kızına bakıyor: "Ben de seni seviyorum Sandor. Ama bir kocam var. Ve kızım."

"Onlar olmasaydı beni gerçekten sever miydin? Benimle evlenir miydin?"

"Hayır Tobias. Bir işçinin karısı olup fabrikada çalışmaya devam edemezdim."

"Günün birinde büyük, ünlü bir yazar olup seni almaya gelseydim, benimle evlenir miydin?"

Line: "Hayır Tobias. Senin ünlü bir yazar olma düşlerine pek inanmıyorum. Öte yandan Esther'in oğluyla asla evlenemem. Anneni köye romanlar, çingeneler bırakmış. Hırsızlar dilenciler yani. Benim annemle babam namuslu, kültürlü, dürüst insanlar; düzgün bir aileyiz biz."

"Evet biliyorum. Benim annem orospu, babam kim, bilinmiyor; bana gelince, ben de zavallı bir işçiyim. Yazar olmam neyi değiştirir ki; işe yaramaz, kültürsüz, eğitimsiz orospu çocuğunun teki olarak kalacağım ben."

"Evet öyle. Seni seviyorum ama bu düş yalnızca. Utanıyorum Sandor. Kocamın yanında kendimi kötü hissediyorum, senin yanında da kendimi kötü hissediyorum. İçimden bir ses ikinizi birden aldattığını söylüyor."

"Yaptığın da tam olarak bu Line. İkimizi de aldatıyorsun."

Ona her şeyi anlatmalıyım diye düşünüyorum, beni incittiği gibi onu incitmeyi, en azından babalarımızın aynı olduğunu, babamın kültürlü ve iyi bir aileden geldiğini. Söylemeliyim, ama Line'i incitemem, onu kaybetmek istemiyorum.

Line'in kocası iki günlüğüne bir konferansa katılacağı için buralarda olmayacak.

Line'e, "Geceleri görüşebiliriz belki" diyorum.

Tereddüt ediyor: "Eve gelmeni istemem. Sana gelemem, çok uzakta oturuyorsun, bebeği uzun süre yalnız bırakamam. Beni köprüde bekle. Violette'i uyutup kısa bir süreliğine kaçabilirim. Saat dokuza doğru."

Saat sekizde oradayım. Bisikletimi köprünün korkuluklarına dayıyorum. Oturup bekliyorum, tıpkı beklediğim diğer geceler gibi. Gerekirse saatler, hatta günler boyunca bekleyebilirim, yapacak başka bir şeyim yok.

Dürbünle Line'e bakıyorum. Arka odaya girip bebeği yatırıyor; ışıkları söndürüyor. Pencereyi açıp eğilerek sigara içiyor. Beni görmüyor ama buradaki varlığının farkında. Violette'in uykuya dalmasını bekliyor.

Kilisenin çanı dokuz kez çalıyor. Yağmur yağıyor.

Az sonra Line yanımda. Başına, bizim ülkenin kadınları gibi, bir eşarp bağlamış. Bir tek annem başını bağlamaz, şapka takmazdı. Yağmurda bile güzeldi saçları.

Line kollarıma atılıyor. Onu yanaklarından, alnından, gözlerinden, boynundan dudaklarından öpüyorum. Öpücüklerim yağmurdan ve gözyaşlarımdan sırılsıklam. Line'in yüzündeki gözyaşlarını da hissedebiliyorum, yağmur damlacıklarından daha tuzlu.

"Neden ağlıyorsun Line?"

"Sana kaba davrandım Sandor. Annenin yüzünden seninle evlenmeyeceğimi söyledim. Ama bu senin suçun değil! Elinden ne gelir? Kızmalıydın, benimle bir daha asla görüşmemeliydin..."

"Düşündüm bunu Line, ama elimden gelmez. Tüm benliğimle sana bağlandım. Seni görmemeye karar verseydim, bu benim için ölüm demek olurdu. Canımı acıtsan bile sana kızamam. Beni aşağılıyorsun, biliyorum ama bu seni sevmeme engel değil. Bir tek senin Koloman'la ülkeye geri dönmene katlanamam."

"Oysa birkaç ay sonra döneceğim."

"Beni öldürürsün Line."

Saçlarımı okşuyor: "Hayır, ölmeyeceksin Sandor. Hem sen de ülkeye geri dönsen birbirimizi görmeyi sürdürebiliriz."

"Gizli saklı olarak mı? Kocanın arkasından dolap çevirerek mi?"

"Başka yolu yok. Eğer beni seviyorsan bizimle gel, benim ol. Engelin yok ki."

"Var! O kadar çok var ki..."

Line'e sımsıkı sarılıp dudaklarından uzun uzun öpüyorum... Şimşekler bizi aydınlatıp gök gürlerken içimi büyük bir sıcaklık kaplıyor; oracıkta Line'e dayanarak boşalıyorum.

Yağmur

Dün çok uyudum. Rüyamda öldüğümü gördüm. Mezarımı gördüm. Terk edilmişti, yaban otlarıyla kaplıydı.

Mezarların arasında yaşlı bir kadın geziyordu. Ona benimkine neden bakılmadığını sordum.

"Çok eski bir mezar bu" dedi. "Tarihlere baksanıza. Burada kimin yattığını bilen kalmadı."

Baktım. İçinde bulunduğumuz yıl yazıyordu taşta. Ne söyleyeceğimi bilemedim.

Uyandım, hâlâ geceydi. Yatağımdan gökyüzünü ve yıldızları görüyordum. Hava berrak ve ılıktı.

Yürüyordum. Etraf, çamur içindeydi; yağmur yağıyordu. Saçlarım, giysilerim sırılsıklamdı, ayakkabısız yalınayak yürüyordum çamurda. Ayaklarım bembeyazdı, çamurun içinde ayaklarımın beyazlığı net bir şekilde belli oluyordu. Bulutlar griydi. Gün doğmamıştı. Hava soğuktu. Yağmur soğuktu. Çamur da öyle.

Yürüyordum. Yürüyen başka insanlarla karşılaşıyordum. Herkes aynı yöne gidiyordu. Öylesine hafiflerdi ki, ağırlıkları yok sanırdınız. Köksüz ayakları asla yaralanmazdı. Bu yol ülkesini, evini barkını terk edenlerin yoluydu. Bu yol hiçbir yere gitmiyordu. Sonu olmayan uzun ve geniş bir yoldu. Dağlardan, şehirlerden, bahçelerden geçip ardında iz bırakmadan uzayıp gidiyor-

du. Arkamıza dönüp baktığımızda yok oluyordu. Yol yalnız önümüzdeydi. Yolun iki yanında çamurlu, engin tarlalar vardı.

Zaman yırtılıyor. Çocukluğun puslu toprakları nerede? Ya o karanlık uzaydaki eliptik güneşler nerede? Boşluğa düşmüş yol nerede? Mevsimler anlamlarını yitirdi. Yarın? Dün? Bu sözcüklerin anlamı ne? Yalnızca şimdiki zaman var. Bir bakıyorsunuz kar yağıyor. Bir bakıyorsunuz yağmur. Güneş açıyor, rüzgâr esiyor. Tüm bunlar şimdide. Bunlar olmadı, olmayacak. Şimdi var. Hep var. Hepsi birden var. Çünkü olaylar bende yaşıyor, zamanda değil. Ve bendeki her şey şimdiki zamanda.

Dün göl kıyısına gittim. Sular simsiyah ve çok karanlık artık. Her akşam, dalgaların arasından birkaç unutulmuş gün yolculuğa çıkar. Denizde yol alırcasına ufka doğru giderler. Ama deniz buraya çok uzak! Her şey öylesine uzak ki.

Sanırım yakında iyileşirim. İçimde ya da uzayda bir şey kırılacak. Bilinmedik yüksekliklere tırmanacağım. Dünyada yalnızca hasat, katlanılmaz bekleyiş ve ifade edilemez sessizlik var.

Yağmur yağıyor, bisikletle şehre dönüyorum. Mutluyum. Line'in beni sevdiğini biliyorum. Koloman'la ülkeye gidecekleri zaman benim de onlarla gelmemi istedi.

Ama ben istemiyorum.

Ülkeme neden döneyim ki?

Bir kez daha fabrikada işçi olmak için mi? Üstelik Line ne fabrikada ne kantinde yanımda olacak.

Line üniversitede profesör olacak.

Beni tanımayacak.

Burada kalmalı o. Kalmak zorunda. Kocasıyla çocuğuyla da olsa fark etmez. Gitmesini istemiyorum. Beni sevdiğini biliyorum. O halde kalmalı.

Line burada benimle kalacak. Evli ya da değil, çocuklu ya da çocuksuz! Önemi yok. Birlikte yaşayacağız.

Bir süre fabrikada çalışırız, sonra benim kitaplarım basılır: Şiirler, romanlar, günceler. Belki zengin oluruz. Çalışmamıza gerek kalmaz, kırda bir ev alırız. Orta yaşlı, yumuşakbaşlı ve iyi huylu bir kadın evi toparlar, bize yemek yapar. Kitaplar yazıp tuvallere resim yaparız.

Günler böyle geçip gider.

Ne koşuşturmaya ne beklemeye gerek duyarız. Uykumuzu aldığımızda uyanırız. Dilediğimiz zaman da yatarız.

Ama Line bunu istemiyor.

Mutlaka ülkemize dönecek. Nedenini bilmiyorum. Oysa dünyada o kadar çok ülke var ki!

Ben ülkemize geri dönecek olsam, annemi aramaktan kendimi alamazdım. Bütün şehirlerdeki orospuların arasında annemi aramaktan.

Dün akşamki buluşmamızdan sonra, Line'in söyleyeceklerinden korkuyordum. Davranışlarının ne olacağını öngöremediğim için ne yapacağımı bilemiyorum.

Ertesi gün, sabahleyin, otobüse binip her zaman olduğu gibi yanıma oturuyor. Sol koluyla kızını tutarken sağ elini avcuma bırakıyor. Hiç soru sormuyorum. Fabrikaya kadar böyle gidiyoruz.

Hava güzel. Öğlen, birlikte yemek yedikten sonra parka gidiyoruz. Bir banka oturuyoruz. Etrafta kimsecikler yok, konuşmuyoruz. Karşımızda korkunç fabrika binası. Biraz ötede, adeta seyahat broşürlerinden çıkıp gelmiş olağanüstü bir manzara.

Elimi uzatıp Line'in elinin üzerine koyuyorum. Çekmiyor elini. Alçak sesle, anadilimizde, onun için yazdığım şiirlerden birini okuyorum.

"Kimin?"

"Benim."

"Sandor, belki de gerçekten yeteneklisindir."

İşe dönmeliyiz. Ellerimizi bırakıyoruz. Artık Line'in elini tutmadan yaşayamayacağım.

Gitmesini nasıl engelleyebilirim?

Bir akşam posta kutumda Ève'den gelen bir mektup buluyorum: "Ülkenizin dilini konuşan başka bir çevirmen bulduk. Artık bizim için vazgeçilmez değilsiniz. Buna rağmen sizi birkaç dakikalığına görmem gerek, evime gelin, adresi biliyorsunuz. Yeşil gözleriniz aklımı başımdan aldı. Ayrıca diğer şeyler de... Çarşamba ve Cumartesi akşam saat sekizden sonra sizi bekleyeceğim. Ève."

Cevap vermiyorum mektuba. Hem şu günlerde onunla sevişemem zaten. Yolande'la da sevişemem. Sevişemiyorum, sevişemiyorum.

"Çok az yiyorsun Sandor. Yemeklerimin tadını beğenmiyor musun?"

"Çok iyi yemek yapıyorsun Yolande."

"Ne var öyleyse? Kadidi çıkmış kedi gibisin. Seninkiler hasta etti seni."

"Bu konuyu kafana takma Yolande."

Müzik dinlerken kanepede uykuya dalmışım. Geceyarısına doğru Yolande beni sarsarak, "Seni evine bırakayım Sandor. Yoksa geceyi burada mı geçirmek istersin?" diye soruyor.

"Teşekkürler Yolande, evime gidip yatayım. Ama zahmet etme, yürüyerek giderim."

Evime dönüyorum. Jean mutfakta yere uzanmış yatıyor. Sarhoş olduğunu zannedip onu sarsıyorum. Gözlerini açıyor: "Ölmedim mi?"

"Neden öleceksin?"

"Gazı da açmıştım ama..."

"Gaz bir haftadır kesik. Ödemiyorum artık. Elektrik parasını da vermiyorum. Yakında onu da keserler. Bisiklete, dürbüne, el fenerine, havlulara çok para harcadım... Sen içeriye nasıl girdin?"

"Kapı açıktı."

"Kilitlemeyi unutmuş olmalıyım. Önemi yok. Çalınacak bir şeyim yok zaten. Neden ölmek istedin?"

"Bir mektup geldi bana. İmzasız. Ülkeye dönmeme gerek yokmuş artık, karım kendine başka birini bulmuş, zira ben para göndermekten başka işe yaramıyormuşum. Karım diğer adamdan hamile kalmış bile. Ne yapabilirim?"

"Ya geri dönüp karına sahip çıkarsın. Ya da burada kalıp her şeyi unutursun."

"Ama karımı ve çocuklarımı seviyorum ben!"

"O zaman para göndermeye devam et."

"Diğer adamın yararlanacağını bile bile mi! Benim yerimde olsan sen ne yapardın?"

"Bilmiyorum. Ben kendi adıma ne yapacağımı bile bilemiyorum Jean."

"Oysa sen akıllı birisin. Kime danışabilirim acaba?"

"Bir rahibe belki."

"Daha önce denedim. Hayatı tanımıyor onlar. Boyun eğmeliymişiz. Dua edip iman etmeliymişiz. Yiyecek bir şey var mı?"

"Hayır yok. Yolande'da yemek yedim. Haydi gel, çıkalım."

Her zamanki bistromuza gidiyoruz. Pek kimse kalmamış. Çok az kalan paramla Jean'a patates salatası ısmarlıyorum.

Yemeği bitince soruyor: "Kampa mı gitsem?"

"Elbette. Başka nerede geçireceksin geceyi?"

"Senin evinde kalabilirim. Küçük odada, ardiye gibi kullandığın yerde."

"Ardiye yok artık. Line'i yerleştirmek için orasını çocuk odası yaptım."

"Line gelip seninle mi yaşayacak?"

"Evet, yakında."

"Emin misin?"

"Evet, hem bundan sana ne? Her neyse, küçük odadaki halının üzerinde uyuyabilirsin. Bu gecelik, bir daha olmaz."

Otobüs birinci köye varıyor. Her zaman olduğu gibi yaşlı kadın gazete paketini alıyor. Line biniyor. Yanıma oturuyor. Haftalardır yaptığı gibi elimi tutuyor, ama ilk kez başını omzuma yaslıyor. Hiç konuşmadan, öyle, fabrikaya kadar gidiyoruz. Vardığımız zaman Line kıpırdamıyor. Uyuduğunu düşünerek usulca sarsıyorum. Koltuktan düşüyor. Violette'i kucaklayıp bağırıyorum: "Ambülans çağırın!"

Line'i fabrikanın sosyal güvenlik bölümüne götürüp hastaneye telefon ediyoruz. Kreşteki bir görevli çocukla ilgilenecek.

Line ile birlikte ambülansa biniyorum.

"Eşi misiniz?" diye soruyorlar bana.

"Evet."

Line'in avuçlarındaki ellerini ısıtmaya çalışıyorum. Yolda Line kendine geliyor.

"Ne oldu Sandor?"

"Önemli bir şey yok Line. Düştün."

"Violette?"

"Kreşte, onunla ilgileniyorlar."

Yeniden soruyor: "Ama neyim var benim? Hiçbir yerim ağrımıyor, kendimi gayet iyi hissediyorum."

"Önemli bir şey değil. Biraz fenalaştın hepsi bu."

Hastaneye varıyoruz.

"Evinize dönün. Size telefon ederiz" diyorlar bana.

"Telefonum yok. Burada bekleyeceğim."

Bir kapıyı işaret ediyorlar: "Şu odada bekleyin."

Küçük bir bekleme odası. İçeride genç bir adam var. Çok sinirli görünüyor: "Bunu görmek istemiyorum. Karımın ne kadar acı çektiğini görmem için beni doğuma sokmak istiyorlar. Ama ben bu olayı görürsem, bir daha onunla sevişemem."

"Haklısınız, girmeyin."

Kısa süre sonra çağrılıyor: "Gelin, doğum başlıyor."

"Hayır!"

Genç adam kaçıyor. Pencereden baktığımda onun koşarak parktan geçtiğini görüyorum.

Yaklaşık iki saat bekledikten sonra, genç bir doktor, gülümseyerek geliyor: "Gönül rahatlığıyla evinize dönebilirsiniz. Karınız hasta değil, hamile, hepsi bu. Büyük olasılıkla yarın eve döner. Öğleden sonra saat ikiye doğru gelip onu hastaneden çıkarabilirsiniz."

Dün hastanaden çıktıktan sonra işe gitmedim. Şehrin sokaklarında dolaştım; saat on bire doğru, üniversitenin karşısındaki parkta oturdum.

Öğlene doğru Koloman yanında sarışın bir kızla binadan çıktı. Parka doğru yürüdüler, onları izledim. Bir kafenin terasına oturdular. Hava sıcaktı, bahar gelmişti. Yemeklerini sipariş ettiler, gülüyorlardı.

Koloman'ı bir genç kızla görünce kıskandım. Line çalışırken onu aldatmaya hakkı yoktu. Kızlarla eğlendiğine göre Line'i ülkesine götürmeye de hakkı yoktu.

Line'in her sabah elimi tutuşunu düşündüm. Belki bir gece öncesinde kocasıyla sevişiyordu, başka türlü hamile kalamazdı.

Yerimden kalkıp Koloman'ın masasına gidiyorum: "Bir dakikanızı alabilir miyim?"

Koloman, rahatsız olmuş halde yerinden kalkıyor: "Ne istiyorsunuz Sandor?"

"Line hastanede. Bu sabah otobüste bayıldı."

"Bayıldı mı?"

"Evet. Onunla hastaneye gittim. Sizi bekliyorlar."

"Ya Violette?"

"Kreşteki bir görevli, karınız kendine gelene kadar onunla ilgilenecek."

"Sağ ol Sandor. Biraz sonra hastaneye giderim. Derslerim bitince."

Telaşlanmamıştı. Sakin sakin yemeğini bitirdi, genç kızla birlikte üniversiteye geri döndü.

Ben de hastaneye gittim. Line'in başucuna koştum: "Kocanız birazdan gelecek, dersleri bitince."

"Sizli bizli mi olduk artık Sandor?"

"Üşüyorum Line, çok üşüyorum. Seni kaybetmek üzereyim. Koloman'dan ikinci çocuğunu bekliyorsun."

Ertesi sabah yine otobüse binip işe gitmem gerek.

Akşam Line'in evinin önünden geçerken, Line'in hastaneden çıkıp çıkmadığına bakıyorum. Odalarda ışık yanmıyor.

Aradan üç gün geçti, Line hâlâ evine dönmedi. Hastaneye gitmeye, Line'i ziyaret etmeye cesaretim yok. Kocası değilim, onun için bir yabancıyım yalnızca. Sevgim dışında hiçbir bağımız yok. Tabii kardeşiyim Line'in ama bunu benden başka bilen yok.

Dördüncü gün, hastaneye telefon ediyorum. Line'in hâlâ hastanede olduğunu ve bir sonraki pazara kadar kalması gerektiğini söylüyorlar.

Cumartesi öğleden sonra bir demet çiçek satın alıyorum. Line için hastanenin resepsiyonuna bırakmayı düşünüyorum, ama sonra kocası Koloman geliyor aklıma, çiçeği sokakta hiç tanımadığım bir kadına veriyorum.

Pazar gününü hastanenin karşısında, ağaçların arkasına saklanarak geçiriyorum. Öğleden sonra saat dörde doğru Sosyal Danışmanın küçük arabası kapının önünde duruyor. Kısa süre sonra Line dışarıya çıkıyor ve arabaya binip görevlinin yanına oturuyor.

Karısını almaya hastaneye gelmedi.

Geceleyin, Koloman'ın her zamanki gibi masasının başında oturduğunu görüyorum pencereden. Line diğer odada küçük kızıyla ilgileniyor.

Pazartesi sabahı Line otobüse bindi. Hiç olmadığı kadar solgun ve narin. Yanıma oturup ağlamaya başlıyor. Ellerime kollarıma sarılarak, "Sandor, Sandor" diyor.

"Hastanede neden bu kadar uzun kaldın?"

Kulağıma fısıldadıklarını zar zor duyuyorum: "Kürtaj oldum Sandor."

Susuyorum. Ne diyebilirim? Üzülmeli miyim, sevinmeli mi? Line'e sımsıkı sarılıp bağrıma basıyorum. Line, "Senin yüzünden. Bütün bunlar senin yüzünden" diyor. "Koloman çocuğun senden olduğunu düşünüyor. Oysa hiç sevişmedik."

"Evet hiç sevişmedik. Bu çocuğu doğurmak ister miydin?"

"Sandor, insan bir çocuktan koparıldığı zaman neler hisseder, bilemezsin. Belki oğlandı. Koloman beni ondan kurtulmaya zorladı. Kocamı artık hiç sevmiyorum Sandor, ondan nefret ediyorum. İğreniyorum. Hem, sanırım şehirde bir sevgilisi var. Akşamları eve giderek daha geç geliyor. Ülkemize döner dönmez boşanmaya karar verdik."

Ben, "Öyle ise bırak Koloman yalnız dönsün" diyorum, "sen benimle burada kal. Hemen bu gece bana gelebilirsiniz, sen ve küçük kızın, her şey hazır, çocuk odası, bizim odamız, gereken her şey var, oyuncaklar bile hazır."

"Senin evinde çocuk odası mı var?"

"Evet Line. Sizi o kadar uzun süredir bekliyorum ki. Ne zaman istersen seninle küçük bir erkek çocuk yaparız. Kaç çocuk istersen yaparız."

"Ve çalışırken onları kreşe bırakırız tabii."

"Elbette! Kreşte mutlu olurlar. Oyun oynayıp arkadaş edinirler."

"Ama aileleri olmaz. Burada aileleri hiçbir zaman olamaz. Ne anneanneleri ne dedeleri, ne amcaları, ne yeğenleri."

"İnsan elbette tüm dilediklerine sahip olamaz. Ülkenden ayrıldığın zaman her şeye uyum sağlamak zorundasın. Ama eğer beni seviyorsan bunu kabul etmelisin."

"Seni seviyorum Sandor. Ama burada kalacak kadar değil."

"Eğer ülkeye seninle birlikte dönseydim, benimle evlenir miydin?"

"Hayır, kusura bakma Sandor, seninle evlenmezdim. Seni ailemle nasıl tanıştırabilirim? İşte kocam Tobias. Esther'in oğlu."

"Yalan söylerdik. Beni tanıyamazlar."

"Yalan mı? Tüm yaşamımız boyunca yalan mı söyleyeceğiz? Annemlere de. Çocuklarımıza da. Tüm dünyaya yalan mı söyleyeceğiz? Bana nasıl böyle bir öneride bulunabilirsin?"

Evde yalnızım. Çocuk odasına, oyuncaklara, Line'e aldığım ipek sabahlığa bakıyorum.

Yapacak bir şey kalmadı. Her yolu denedim. Güçsüzlük, duyguların en kötüsü. Bira üstüne bira, sigara üstüne sigara içip isteksiz, düşüncesiz bir halde, öyle oturuyorum.

Her şey bitti. Line asla evime gelmeyecek. Yakında hiç sevmediği o adamla çekip gidecek. Sanırım mutsuz olacak, benden başka hiçbir erkeği sevemez artık.

Biraz sonra yemek yemek için mutfağa geçiyorum. Buzdolabından domuz pastırmasını çıkarıyorum. Kesme tahtasını ve bıçağı alıyorum.

İki dilim kestikten sonra duruyorum. Elimdeki bıçağa bakıyorum. Temizleyip ceketimin iç cebine koyuyorum. Evden çıkıyorum, bisikletime biniyorum.

Öfkeyle pedal çeviriyorum. Delirmiş gibiyim. Bir işe yaramasa da eyleme geçmeliyim, bir şey yapmalıyım. Kaybedecek bir şeyim yok, zaten Koloman da ölümü hak ediyor.

Karısını kendinden olma çocuğu aldırmaya zorladığı için cezalandırılmalı. Çocuk benden olsaydı keşke. Ama durum farklı.

Saat akşamın sekizinde Line'in evinin önündeyim. Ön odada ışık yok. Line Violette'le birlikte mutfakta ya da diğer odada olmalı.

Sokaklar boş. Gelen geçen yok. Bir merdivenin basamaklarına oturup bekliyorum.

Koloman saat on bire doğru son otobüsle geliyor. Evinin önünde yolunu kesiyorum.

"Ne istiyorsunuz Sandor?"

"Line'e yaşattıklarınız yüzünden sizi cezalandırmak istiyorum" diyorum. "Sizin çocuğunuzdu Koloman, benim değil."

Beni itmeye çalışıyor: "Serseri misiniz, defolun başımdan!"

Cebimden bıçağı çıkarıp karnına saplıyorum. Ama geri çekemiyorum. Koloman iki büklüm oluyor ve bıçak karnında yere yığılıyor. Onu yerde bırakıyorum. Bisikletimi alıyorum. Kaçmaya başlıyorum, kulaklarımda katlanılmaz haykırışları.

Yatağıma uzandım, polisleri bekliyorum. Kapıyı açık bıraktım. Gece böyle akıp gidiyor, uyuyamıyorum. Oysa korkmuyorum bile. Fabrika ya da hapishane farksız benim için. En azından Line şu pislik heriften kurtulmuş oldu.

Sabah oldu, polisler hâlâ gelmedi. Saat dokuz sularında Line kapıda. Buraya ilk kez geliyor. Evdeki tek sandalyeye oturuyor.

"Öldü mü?" diye soruyorum.

"Hayır. Hastanede. Birkaç gün içinde çıkarsa, hemen gideceğiz. Bağırdığını duyan komşular ambülans çağırmış. Yarası derin değilmiş."

Susuyorum. Adam öldürmek kim, ben kim!

Line: "Koloman senin hakkında şikâyette bulunmadı. Bir tek şart koştu: Boşanmadan sonra Violette onda kalacak. Bir kâğıt imzaladım. Tanımadığı biri tarafından saldırıya uğradığını söyledi ifadesinde."

"Line, imzalamasaydm. Hapse girmek umurumda değil."

"Seni hapisten kurtarmak istedim Sandor, çünkü seni seviyorum. Senin beni sevdiğinden daha çok. Eğer beni gerçekten sevseydin, buralardan uzaklaşırdın, ben de seni unuturdum."

"Olmaz Line. Seni asla unutamam."

"Başka bir kadınla birlikte olurdun!"

"Hiçbir kadın senin yerini tutamaz Line, kimse Line olamaz."

"Benim adım Caroline. Line senin hayallerinden biri. Hayatındaki tüm kadınların adı Line."

"Hayır yalnız senin adın. Madem her şeyini yitirdin, burada benimle kal."

"Hâlâ mı? Senin deli olduğunu düşünüyorum Sandor. Beni mutsuz ettin. Hayatımı mahvettin. Senin yüzünden iki çocuk kaybettim. Seni bir daha asla görmek istemiyorum. Kızımla aynı ülkede yaşamak istiyorum. Elveda Tobias."

Kalkıyor. Çıkıyor. Kapı kapanıyor.

Ona erkek kardeşi olduğumu söylemedim.

Ona babamızı da öldürmeye çalıştığını söylemedim.

Benim hayatıma gelince, hayatım birkaç sözcükle özetlenebilir: Line geldi, sonra gitti.

İçimden ona şunları söylüyorum: "Taa çocukluğumuzda da çirkin ve kötüydün. Seni sevdiğimi sanmıştım. Yanılmışım. Ah Line ah, seni sevmiyorum! Ne seni ne başka birisini ne herhangi bir şeyi, ne de hayatı."

Gemi Yolcuları

Sanırım birazdan yağmur yağacak. Belki ben ağlarken de yağmur yağıyordu.

Kuşkusuz yağıyordu. Ayalarımın üzerinde gökyüzü renklendi; kapkara bulutların yanındaki mavilik, şeffaf.

Güneş hâlâ buralarda, solda, battı batacak. Lambalar köklerini sokağın kıyılarına gömdü.

Dengesiz akşamın içinde yaralı bir kuş uçmaya çalışıyor; ama umutsuz, ayaklarımın dibine düşüyor.

"İri yarı ve ağırdım" diyor. "Akşam olduğunda insanlar üzerlerine düşen gölgemden korkardı. Ben de gökten yağan bombalardan korkardım. Çok uzaklara uçar, tehlike geçince dönüp cesetlerinin üzerinde uzun uzun süzülürdüm.

Ölümü severdim. Ölümle oyun oynamayı severdim. Dağların karanlık tepelerine tünerdim; kanatlarımı kapatıp bir taş gibi kendimi boşluğa bırakırdım.

Ama bu düşüşü sonuna kadar götürmezdim.

Hâlâ korkarım. Yalnızca başkalarının ölümünü severdim.

Kendi ölümümü sevmeyi çok sonra öğrendim, çok sonra."

Kuşu avuçlarımın arasına alıyorum, okşuyorum. Kanatları kırılmış.

"Yürekleri kırılan dostlar asla geri dönmez" diyor. "Şehre git. Orada hâlâ ışık var. Yüzünü solgunlaştıracak bir ışık var orada, ölüme benzeyen bir ışık. Aşkı bilmedikleri için mutlu olan insanların olduğu yere git. O kadar doygundurlar ki ne birbirlerine ne Tanrı'ya gereksinim duyarlar. Geceleri kapılarını sıkı sıkı kilitleyip hayatın geçmesini sabırla beklerler."

"Evet, biliyorum" diyorum yaralı kuşa. "Yıllar önce bir şehirde ben de kendimi yitirmiştim. Hiç kimseyi tanımıyordum. Nerede olduğumun bu yüzden önemi kalmamıştı. Özgür ve mutlu olabilirdim çünkü o zamanlar hiç kimseyi sevmiyordum."

Karanlık gölün kıyısında durdum. Bir gölge geçiyordu bakışlarını bana dikmiş. Yoksa bu sürekli yinelediğim şiir miydi, yoksa müzik miydi? Hatırlamıyorum, boşu boşuna hatırlamaya çalışıyorum. Korkmuştum. Koşarak kaçtım.

Bir arkadaşım vardı. Yedi yıl önce kendini öldürdü. Yazın son sıcak günlerini, yağmur altındaki ormanın umutsuz ağlayışını unutamam.

"Ama ben" diyor yaralı kuş, "harika tarlalar bilirim. Onlara ulaşabilseydin eğer, yüreğini unuturdun. Orada çiçek yoktur, otlar bayrak gibi dalgalanır, bu mutlu tarlalar uçsuz bucaksızdır. Şunları söylemen yeter: 'Huzur toprağında istirahat etmek isterim.'"

"Evet, biliyorum. Ama bir gölge geçecek. Bir resim, bir şiir, bir ezgi."

"Öyleyse dağlara çık" diyor kuş, "bırak ben öleyim. Üzülmene dayanamıyorum. Hareketlerinin hüznüne, kül rengi akarsulara, çamur tarlalarında ilerleyen hüzne."

Müzisyenler dağın tepesinde toplanmış. Orkestra şefi siyah kanatlarını kapatmış, diğerleri çalmaya başlıyor.

Gemileri müziğin dalgalarında yüzüyor, halatları rüzgârda süzülüyor.

İçlerinden en büyük olanı, eğri büğrü pençelerini ormana saplıyor. Diğer dördü giysilerini çıkarmış, gerginler, dizleri yaylanıyor, eklemlerinde örümcekler dans ediyor.

Güneş vadide hâlâ parlıyor, basit gri evler çimlerde otlarken, müzisyenlerin en güçlüsü, dalgın dalgın, buğday başaklarının arasında geziniyordu, tepeye varınca çömeldi. Ve geminin arka tarafında içlerinde en mutlu olan, şarkı söylüyordu.

Diğerleri karaya vurmuş geminin payandasında soluk güneşi göremedi.

Bir resim gökyüzünün renklerinde aydınlandı. Gözlerde geleceğin yıldızları ışıldadı.

Bunun üzerine gemideki insanlar yeryüzüne son bir kez bakıp ölülerini sırtladılar.

Caroline gittikten iki yıl sonra kızım Line doğdu. Bir yıl sonra da oğlum Tobias dünyaya geldi.

Her sabah onları kreşe bırakıyoruz. Akşamları alıyoruz.

Karım Yolande örnek bir anne.

Hâlâ aynı saat fabrikasında çalışıyorum.

Birinci köyde kimse otobüse binmiyor.

Artık yazı yazmıyorum.

Tobias önemsiz bir ülkenin ismi olmayan bir köyünde doğmuştur. Annesiyle yokluk içinde yaşar. Annesi köyde dilenir; un, mısır veya süt karşılığında erkeklerle yatar; tarlalardan, bahçelerden meyve sebze toplar, bazen de çiftliklerden tavuk çalar.

Küçük Tobias bir gün annesi bir erkekle yatarken ikisini de bıçaklar ve köyünden, ülkesinden kaçarak başka bir ülkeye sığınır.

Yeni bir ülkede yeni bir hayata başlar. Adı artık Sandor Lester'dir. Bir fabrikada işe girer. Yazar olma hayalleri kurar. Ama ilkokuldaki kız arkadaşı Line'i unutamaz, onun bir gün yanına geleceğini umut eder... Ve günün birinde Caroline'le karşılaşır...

Agota Kristof, *Büyük Defter~Kanıt~Üçüncü Yalan* üçlemesinin ardından bu kez okuru *Dün*'de baş döndürücü bir hikâyeye davet ediyor.

7 TL